

Research Paper

Sociological Analysis of the Role of Virtual Social Networks in The Formation of Social Modernization Components among Students (Case Study: Students of Payam Noor University, Golestan Province)

Mostafa Khosravi¹ , Alireza Ghorbani^{*2}

¹ Assistant Professor, Department of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran, Email: Zm.kosravi89@gmail.com

² Assistant Professor, Department of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran, Email: a.ghorbani@pnu.ac.ir

10.22080/SSI.2023.25931.2132

Received:

July 28, 2023

Accepted:

January 20, 2024

Available online:

February 28, 2024

Keywords:

modernization, social networks, students, Payam Noor, Golestan

Abstract

Objectives: The present study investigates the formation of social modernization components connected to virtual social networks. **Study method:** The research is descriptive and was done with a survey technique. The statistical population included all the students of Payam Noor University of Golestan province, numbering 6168 people, of which 463 were randomly selected using Cochran's sampling method. **Results:** The results of correlation coefficients showed that the relationship between the use of virtual social networks and the components of social modernization, including the variables of universalism, individualism, emotional neutrality, and familyism, was significant. On the other hand, the relationship between this factor and other components of social modernization, including the variables of separation, acquisition, and cosmopolitanism, was not significant. The results of structural equation modeling in the test of research hypotheses showed that the variable of using virtual social networks could explain emotional neutrality, individualism, separation, and universalism from the components of social modernization, respectively. **Conclusion:** The result of the research shows that the use of social networks by students has increased the formation of social modernization components (universalism, individualism, emotional neutrality, and separation) in them. Therefore, virtual social networks can be used in the formation of social modernization.

***Corresponding Author:** Alireza Ghorbani

Address: Department of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran

Email: a.ghorbani@pnu.ac.ir

2538-3612 © The Author(s)

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

1. Introduction

Sociologists attribute modernization primarily to the flow of diversity and differentiation. They investigate the emergence of new constructions to take on new tasks or to take over tasks that were previously performed by other constructions, and their attention is directed to the variations that arise with the emergence of new jobs and complex new education and training systems. New types of gatherings emerge in social constructions (Nazek-Tabar and Ebrahimi, 1377: 1401). According to "Smelser" (1964), renovation is based on the functional separation of structural elements. In his opinion the functional separation of structural elements has been done completely in an advanced society, but an underdeveloped society lacks such separation. Therefore, change is focused on separation and is a process in which independent and specialized social units continue instead of previous units. "Smelser" believes that the state of specialization occurs in various fields such as economy, family, political system, and religious institutions (Azkia, 1381: 40).

In today's world, the Internet has a special place as one of the means of communication, information, and entertainment, and means of communication change with the advancement of technology. Today, the number of social networks is increasing rapidly, and most teenagers and adults, as a part of their daily lives, use emerging social networks such as Telegram, Instagram, WhatsApp, etc., to get to know others and introduce themselves to others. The interactive feature of such software allows users to share photos, videos, etc., and by being a member of

groups, chat, e-mail, and MSN are provided for them (Tabibijabali et al., 2016: 62).

In this research, the effects of virtual social networks have been studied honestly and impartially. The facts and viewpoints have been carefully examined and introduced based on the background and goals of the research. These networks are one of the most important means of creating changes in human societies; they speed up the formation process of social renewal. Therefore, considering the increasing use of these social networks by young people, especially students, who are considered to be the most influential stratum in the advancement of science and technology, the importance of research on the effects of using these networks in creating the foundation for social innovation components in students is essential. Therefore, the final question of the research can be expressed as follows: Is there a meaningful relationship between the use of virtual social networks and the formation of social renewal components among students?

2. Methods

The research is descriptive in terms of method and was done with a survey technique. The statistical population included all the students of Payam Noor University of Golestan province, numbering 6168 students, of which 463 were randomly selected using Cochran's sampling method.

3. Results

There is a positive and meaningful relationship between the use of virtual social networks and three dimensions of social renewal (generalism, individualism, and emotional neutrality). Moreover, a negative correlation was seen between the use of virtual networks with the family

orientation variable and no significant relationship with the three variables of separation, acquisition, and cosmopolitanism. Among the relationship of virtual social networks with the variable dimensions of social renewal, the highest value of the coefficient is assigned to the variable of emotional neutrality (0.731 value). The results of the structural equations also showed virtual social networks and social renewal are close to the same factor loadings greater than 0.5, and the average variance extracted (AVE) is greater than 0.5, so there is convergent validity. Also, as composite reliability (CR index) is greater than the average variance extracted, the variable questions of virtual social networks and social modernization have internal consistency. According to the significance value and the test statistic, the hypotheses of the relationship of virtual networks with

acquisition variables, globalism, and familyism were not confirmed.

4. Conclusion

Social network use can explain four of the components of social modernization (universalism, individualism, emotional neutrality, and separation).

Funding

There is no funding support.

Authors' contribution

The researchers of this article contributed equally.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors are grateful to all the students of Payam Noor University of Golestan province who participated in this research.

علمی پژوهشی

تحلیل جامعه‌شناختی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در بین دانشجویان (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه پیام نور استان گلستان)

مصطفی خسروی^۱ , علیرضا قربانی^{۲*}

^۱ استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران ایران، ایمیل: zm.kosravi89@gmail.com
^۲ استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران ایران، ایمیل: a.ghorbani@pnu.ac.ir

 10.22080/SSI.2023.25931.2132

چکیده

اهداف: مقاله با هدف بررسی شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در ارتباط با شبکه‌های اجتماعی مجازی انجام یافته است. روش مطالعه: پژوهش تبیینی بوده و با تکنیک پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور استان گلستان به تعداد ۶۱۶۸ نفر که به روش نمونه‌گیری کوکران ۴۶۳ نفر به صورت طبقه‌ای نسبتی و تصادفی انتخاب شدند. یافته‌ها: نتایج ضرایب همبستگی نشان داد که رابطه بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی شامل متغیرهای عام‌گرایی، فردگرایی، بی‌طرفی عاطفی و خانواده‌گرایی معنادار بوده و با سایر مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی شامل متغیرهای تفکیک، اکتساب و جهان‌گرایی معنادار نبود. نتایج الگویابی معادلات ساختاری در آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به ترتیب قادر به تبیین بی‌طرفی عاطفی، فردگرایی، تفکیک و عام‌گرایی از مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی بوده است. نتیجه‌گیری: نتیجه تحقیق بیان می‌کند استفاده بیش‌تر از شبکه‌های اجتماعی توسط دانشجویان شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی را (عام‌گرایی، فردگرایی، بی‌طرفی عاطفی و تفکیک) در آن‌ها بیش‌تر کرده است؛ بنابراین می‌توان از شبکه‌های اجتماعی مجازی در شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی بهره گرفت.

تاریخ دریافت:

۶ مرداد ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۳۰ دی ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۹ اسفند ۱۴۰۲

کلیدواژه‌ها:

نوسازی؛ شبکه‌های اجتماعی مجازی؛ دانشجویان؛ پیام نور؛ گلستان.

* نویسنده مسئول: علیرضا قربانی

آدرس: گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

ایمیل: a.ghorbani@pnu.ac.ir

نویسنده(گان) © 2538-3612

این مقاله با دسترسی آزاد تحت مجوز بین‌المللی کربتو کامنز از نوع نسبت‌دادن-غیرتجاری-بدون انشقاق ۴/۰ است.

۱ مقدمه و بیان مسأله

(همان: ۸۹). به نظر می‌رسد تحولات اجتماعی در جامعه ما از سرعت تغییر قابل ملاحظه‌ای برخوردارند که منجر به دگرگونی‌های متعدد ساختاری در سبک زندگی مردم شده است. از مهم‌ترین تحولات جامعه ایرانی، پدیده مدرنیسم و خاستگاه فکری آن، یعنی مدرنیته است که علاوه بر تأثیر مستقیم بر ساختار کلان جامعه، بر نگرش و روش زندگی بسیاری از افراد تأثیرگذار بوده است (نادری، ۱۴۰۱: ۱۴۷).

برای ایجاد نوسازی در یک جامعه، وجود ارزش‌هایی لازم و ضروری است و با وجود این ارزش‌هاست که انگیزه‌های فردی، افراد را برای ایجاد تغییر و رشد در خود و جامعه پدید می‌آورد و قابلیت‌های افراد را شکوفا می‌سازد و در صورتی که ارزش‌های حاکم بر جامعه مثبت و مؤثر باشند و انگیزه آن‌ها را برای دنیایی امروزی تقویت نمایند و عواملی همچون، کسب مهارت، تخصص، نوآوری، کارآفرینی، احترام به حقوق دیگران و... از عوامل اساسی ارزش‌ها قلمداد نمایند، تا بتوانند قدم‌های اساسی در پیشرفت و نوسازی کشور بردارند. زندگی افراد چیزی جز یک کل انسانی نیست و اگر خواسته باشیم درباره زندگی و جامعه‌مان دانشی به‌دست آوریم، باید آن را این چنین در نظر بیاوریم، اگر زندگی‌مان را از زندگی جامعه بگسلانیم، در واقع رشته حیاتمان را بریده‌ایم (کوزر، ۱۳۷۳: ۴۲۵).

یکی از عوامل مهم که رشد نوسازی و توسعه را در ایران باعث شد، به نظر می‌رسد ورود رسانه‌ها آن هم از نوع رسانه‌های ارتباطاتی مجازی بوده است. شاید بتوان اینترنت را اولین حوزه عمومی جدی برای جامعه ایران دانست؛ اما حوزه عمومی نه به معنای هابرماسی آن که کاملاً معطوف به نقد چالش‌های سیاسی و اجتماعی است؛ بلکه به معنایی متفاوت به معنای عرصه‌ای برای شکل‌گیری، گسترش، تقویت روابط و مناسبات افراد با یکدیگر به شمار

«مدرنیزاسیون»^۱ در ادبیات فارسی، معادل‌هایی چون نوسازی، مدرن شدن، متجددکردن و نوین‌سازی و... پیدا کرده است که بعد از جنگ جهانی دوم در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ به عنوان رویکردی غالب در ادبیات علوم اجتماعی مطرح شده است (ازکیا، ۱۳۸۱: ۸۷). جامعه‌شناسان، نوسازی^۲ را در درجه اول به جریان متنوع و متمایز شدن نسبت می‌دهند. آنان درباره طرز پدیدآمدن ساخت‌های نو برای عهده‌دار شدن وظایف جدید و یا بر عهده گرفتن وظایفی که قبلاً ساخت‌های دیگری آن‌ها را انجام می‌دادند، تحقیق می‌کنند و توجه آن‌ها معطوف به تنوع‌هایی است که با پیدایش مشاغل نو و دستگاه‌های پیچیده آموزش و پرورش نو و انواع نوین اجتماعات، در ساخت‌های اجتماعی پدید می‌آید (نازک‌تبار و ابراهیمی، ۱۴۰۱: ۱۳۷۷).

از نظر "اسملسر"^۳ (۱۹۶۴) نوسازی بر اساس تفکیک کارکردی عناصر ساختی^۴ استوار است. به نظر وی در یک جامعه پیشرفته، تفکیک کارکردی عناصر ساختی به طور کامل صورت گرفته، ولی جامعه توسعه‌نیافته^۵ فاقد چنین تفکیکی^۶ است. پس تغییر^۷، روی تفکیک متمرکز شده و فرآیندی است که در آن واحدهای اجتماعی مستقل و تخصصی شده به جای واحدهای قبلی استمرار می‌یابند. "اسملسر" معتقد است که حالت تخصصی شدن در زمینه‌های مختلفی نظیر اقتصاد، خانواده، نظام سیاسی و نهادهای مذهبی به وجود می‌آید (ازکیا، ۱۳۷۰: ۴۰). در نظر «ویلبرت مور»^۸ «مفهوم نوسازی بر دگرگونی کامل جامعه سنتی یا ما قبل مدرن، با انواع تکنولوژی و سازمان اجتماعی مربوط به آن که از ویژگی‌های یک اقتصاد پیشرفته و ثروتمند و از لحاظ سیاسی دارای ثبات، نظیر اقتصاد کشورهای پیشرفته دنیای غرب، دلالت دارد»

⁵ Underdeveloped society

⁶ separation

⁷ Change

⁸ Wilbert Moore

¹ Modernization

² Renovation

³ Smelser

⁴ Structural elements

آی‌گپ ۱٫۸ درصد، گپ ۰٫۸ درصد، سیگنال ۰٫۴ درصد استفاده‌کننده در بین افراد بالای ۱۸ سال ایرانی دارد (ایسپا، ۱۴۰۲). در جهان از چهار میلیارد و ۶۶۰ میلیون نفری که در جهان به اینترنت دسترسی دارند، چهار میلیارد و ۲۰۰ میلیون نفر از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند؛ یعنی به عبارتی بیش از نیمی از جمعیت هفت میلیارد و ۸۰۰ میلیون نفره جهان. تعداد کاربران این پلتفرم‌ها از ابتدای سال ۲۰۲۰ تاکنون ۲۹۰ میلیون افزایش داشته که نشان می‌دهد شبکه‌های اجتماعی همچنان با سرعت در حال گسترش هستند (ایرنا، ۱۴۰۲).

در ضرورت این تحقیق باید گفت: ۱. شبکه‌های اجتماعی ابزارهای اجتماعی یادگیری ارزشمندی هستند؛ زیرا یادگیرندگان را به ایجاد، انتشار و اشتراک‌گذاری کارهایشان قادر می‌سازند؛ ۲. امروزه نمی‌توان شبکه‌های اجتماعی مجازی را از زندگی روزمره افراد و از جمله گروه‌های مختلف جوانان و دانشجویان حذف نمود؛ زیرا تا عمق لایه‌های زیرین جامعه نفوذ و تسری کرده است؛ ۳. بی‌توجهی به این عدم جدایی‌ناپذیری شبکه‌های اجتماعی مجازی و عدم مدیریت آن، فرصت‌ها را به تهدیدی جدی تبدیل نموده و موجب کاهش کیفیت زندگی شده و انواع تعارضات را دامن خواهد زد (سراثیان و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۴). درحالی‌که اگر بتوان از فرصت‌هایی که در این زمینه وجود دارد استفاده نمود، زمینه‌های مؤثری برای رشد دانشجویان و در نتیجه بهبود کیفیت جامعه مهیا خواهد شد. همچنین شبکه‌های اجتماعی می‌توانند تعامل و همکاری یادگیرنده را تسهیل کنند. در نتیجه شرایط را برای پیاده‌سازی مؤلفه‌های نوسازی در جامعه مهیا می‌کنند. در دنیای کنونی، برای داشتن یک جامعه سالم، باثبات و شاداب، فضای مجازی می‌تواند یک فرصت محسوب شود و در عین حال در صورت استفاده‌های نادرست، تبدیل به یک تهدید گردد. این امر در بین دانشجویان و دانشگاهی‌ها خود را

می‌رود (گل‌گل، ۱۳۹۲: ۲۴). در دنیای امروز، اینترنت به عنوان یکی از ابزارهای ارتباطی^۱، اطلاعاتی و سرگرمی، جایگاه ویژه‌ای دارد و وسایل ارتباطی با پیشرفت فناوری تغییر می‌کنند. امروزه تعداد شبکه‌های اجتماعی^۲ به سرعت در حال افزایش است و بیش‌تر نوجوانان و بزرگسالان، به عنوان بخشی از زندگی روزمره، برای استفاده از منابع شناخت دیگران و معرفی خودشان به دیگران، از شبکه‌های اجتماعی نوظهور مانند: تلگرام، اینستاگرام، واتس‌آپ و ... استفاده می‌کنند. ویژگی تعاملی بودن این نرم‌افزارها به کاربران امکان به اشتراک‌گذاری عکس، فیلم و ... می‌دهد و با عضویت در گروه‌ها امکان چت، ایمیل، ام.اس.ان برای آن‌ها فراهم می‌شود (طییبی‌جلی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۲). امکانی که شبکه‌های اجتماعی مجازی مبتنی بر تلفن‌های همراه در حال حاضر بر خلاف رسانه‌های سنتی پیشین فراهم آورده‌اند، همان اصل برابری و امکان دسترسی همگانی "هابرماس"^۳ می‌باشد. شبکه‌های اجتماعی مجازی در جوامع جدید با برخورداری از سواد و مهارت‌های دیجیتالی نه‌چندان پیچیده‌ای و هزینه پایین، امکان عضویت و فعالیت برای قشر وسیعی از افراد جامعه و این امکانات زمینه را برای توسعه و گسترش مشارکت اجتماعی فراهم کرده است (زینلی و همکاران، ۱۳۹۷: ۹۸).

در ایران، طبق نتایج آخرین نظرسنجی ایسپا در خرداد ۱۴۰۱ که با جمعیت مورد مطالعه شهروندان ۱۸ سال به بالای ساکن در مناطق شهری و روستایی کل کشور و نمونه ۱۵۴۱ نفر به شیوه تلفنی اجرا شده است، ۷۸٫۵ درصد مردم حداقل از یک پیام‌رسان یا رسانه اجتماعی استفاده می‌کنند. این میزان بین جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال ۹۶٫۹ درصد، ساکنین مراکز استان‌ها ۸۶٫۲ درصد و افراد با تحصیلات دانشگاهی ۹۵٫۳ درصد است. فیسبوک ۳٫۷ درصد، سروش ۳٫۶ درصد، بله ۲٫۲ درصد، ایتا ۴٫۶ درصد، تیک تاک ۰٫۶ درصد، روبیکا ۵٫۷ درصد،

³ Habermas

¹ Communication tools

² Social Networks

۲ پیشینه تحقیق

۲.۱ پیشینه تجربی

کار پژوهشی دقیقاً تحت این عنوان در جامعه‌دانشجویی انجام نشده است و به‌نوعی یک کار جدید و نو می‌باشد. پژوهش‌هایی که در داخل و خارج از کشور به‌طور اخص در مورد مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی مجازی پرداخته باشند، تا جایی که محققان مطلع هستند، وجود نداشت. عمده مطالعات انجام‌شده، این متغیرها را با ابعاد و مؤلفه‌های مرتبط و یا هر متغیر را به‌صورت مجزا مورد بررسی قرار داده‌اند. بنابراین به مطالعه آن دسته از تحقیقاتی پرداخته شد که به‌نوعی با متغیر وابسته (مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی) این تحقیق همخوانی داشتند که خلاصه مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

نازک‌تبار و ابراهیمی (۱۴۰۱) در تحقیقی تحت عنوان "مطالعه تأثیر مؤلفه‌های نوسازی بر هویت اجتماعی شهروندان" به این نتیجه دست یافتند که رابطه بین مؤلفه‌های نوسازی و هویت اجتماعی شهروندان معنی‌دار است. "محبی و کیا" (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان "شبکه‌های اجتماعی و تغییرات فرهنگی بین دانشجویان دانشگاه‌های تهران؛ بر پایه ارزش‌های مادی و فرامادی اینگلهارت" ۵۳ درصد دانشجویان به ارزش‌های فرامادی توجه دارند. یافته‌های تحلیل محتوا نیز نشان داد که حدود ۵۴ درصد پیام‌های تولیدشده در سه شبکه اجتماعی توئیتر، تلگرام و اینستاگرام دارای ارزش فرامادی هستند.

خسروی (۱۳۹۸) در پایان‌نامه خود تحت عنوان "تأثیر نوسازی اجتماعی-فرهنگی در فرآیند ازدواج" (مطالعه موردی دانشجویان استان گلستان) به این نتایج دست پیدا کرد: اگرچه ورود برخی از ابعاد نوسازی اجتماعی-فرهنگی، تغییر تعدادی از حوزه‌های سبک زندگی مردم را به دنبال داشته

نمایان‌تر کرده است. تقویت نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در جهت رشد جامعه، نیازمند فرهنگ‌سازی و آموزش استفاده صحیح از آن‌ها می‌باشد. شبکه‌های اجتماعی مجازی اگر درست مدیریت شوند، می‌توانند در جهت غالب شدن کنش‌های عقلانی و منطقی در بین افراد جامعه حرکت کنند و به‌نوعی دگرگونی در کنش‌ها را پدید آورند. به گفته «ماکس وبر»^۱ در این حالت نوسازی، با فرآیند عقلانیت و عقلانی شدن جوامع ارتباط تنگاتنگی پیدا می‌کند؛ چراکه در این دیدگاه، نوسازی حاصل عقلانی شدن جوامع انگاشته می‌شود (ازکیا، ۱۳۸۱: ۹۰).

با حاکم شدن عقلانیت در کنش روزمره، روابط اجتماعی، فرهنگی، روانی و سیاسی، در بین افراد دچار دگرگونی‌های خواهد شد که جامعه قبلاً با آن مواجه نبوده است. در این پژوهش اثرات شبکه‌های اجتماعی مجازی، صادقانه و بی‌طرفانه مورد مطالعه قرار گرفته‌اند و به دقت، واقعیت‌ها و دیدگاه‌ها براساس پیشینه و اهداف پژوهش بررسی و معرفی شده‌اند. از آن‌جاکه این شبکه‌ها از مهم‌ترین وسایل ایجاد تغییرات در جوامع بشری به‌شمار می‌آیند، بنابراین می‌توانند روند شکل‌گیری زمینه‌های فرآیند نوسازی اجتماعی را در جوامع تسریع کنند. با توجه به گسترش روزافزون میزان استفاده از این شبکه‌های اجتماعی مجازی توسط جوانان، به‌ویژه دانشجویان که قشر تأثیرگذاری در پیشرفت علم و فناوری به حساب می‌آیند، اهمیت پژوهش درباره تأثیرات استفاده از این شبکه‌ها در شکل‌گیری بستر مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در دانشجویان امری ضروری به نظر می‌رسد. لذا، می‌توان سؤال نهایی پژوهش را به این صورت بیان نمود: آیا بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در بین دانشجویان رابطه‌ای معنادار وجود دارد؟

¹ Max Weber

محمدپور و دیگران (۱۳۸۸)، کفاشی (۱۳۸۷)، آزاد ارمکی و ملکی (۱۳۸۵)، منفرد (۱۳۸۳)، زنجانی‌زاده و جوادی (۱۳۸۴)، محمدپور (۱۳۸۰)، (۲۰۱۷)، لایی و تورنتون^۲ (۲۰۱۵)، نینا تورن^۳ (۲۰۰۴)، هیرشمن و هومین^۴ (۲۰۰۲)، آقاجانی (۲۰۰۱)، مالهورا و تسوی^۵ (۱۹۹۶) به بررسی نقش نوسازی پرداخته و نشان می‌دهند که روند نوسازی اجتماعی می‌تواند بر تغییرات در جامعه اثرگذار باشد. در تمامی این تحقیقات صورت‌گرفته عامل نوسازی در نقش متغیر، مستقل عمل کرده است. این تحقیق به دنبال آن می‌باشد که متغیر نوسازی و مؤلفه‌های آن را در قامت متغیر وابسته مورد بررسی قرار دهد و بررسی کند که چگونه این مؤلفه‌ها به وسیله شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین دانشجویان می‌تواند بازتولید شود.

مرادی و محمدی‌فر (۱۳۹۹) پژوهشی تحت عنوان "نقش شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هراس اجتماعی و تغییر سبک زندگی ناشی از ویروس کرونا (مطالعه موردی شهر کرمانشاه)" انجام دادند. در نتایج پژوهش بیان کردند شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هراس اجتماعی دارای تأثیر معنادار ولی با تغییر سبک زندگی ارتباط غیر معنادار دارد. همچنین شبکه‌های اجتماعی داخلی در شکل‌گیری هراس اجتماعی و تغییر سبک زندگی تأثیر معنادار و معکوسی دارند. فرقانی و مهاجری (۱۳۹۷) پژوهشی تحت عنوان «رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و تغییر در سبک زندگی جوانان» انجام دادند. در نتایج پژوهش بیان کردند مؤلفه‌های سبک زندگی همچون تغییر سلیقه در نوع پوشش، تغییر در شیوه تغذیه، تغییر در خودآرایی، تغییر در انتخاب دکوراسیون و اثاثیه منزل، تغییر در سبک خرید، تغییر در شیوه‌های گذران اوقات فراغت و تفریح و تغییر در تعاملات و ارتباطات رو در روی کاربران با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی تلفن همراه رابطه وجود دارد؛

است، در عین حال افراد جامعه مورد مطالعه، نسبت به منابع این تغییرات و پیامدهای آن (در سطح فردی و جامعه) به طور باز اندیشانه‌ای آگاه و از حساسیتی ویژه برخوردارند. خسروی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی تحت عنوان "تأثیر نوسازی اجتماعی بر میزان باروری و ناباروری" (مطالعه موردی دانشجویان استان گلستان) به این نتایج دست پیدا کردند: رابطه بین نوسازی اجتماعی و میزان باروری، ناباروری، یک رابطه معکوس می‌باشد؛ جهت رسیدن به یک سطح باروری مطلوب در جامعه، باید تدابیری جهت اثرگذاری مناسب بر نگرش زنان نسبت به باروری، به‌ویژه در افراد تحصیل‌کرده با توجه به فاکتورهای نوسازی اجتماعی اتخاذ گردد.

تحلیل کیفی بررسی نقش نوسازی جامعه همراه با رسانه‌های مجازی بر ساختار خانواده در سال ۱۳۹۶ توسط "اسلام‌زاده و همکاران" انجام شد. مقوله‌های عمده عبارت بودند از: دوری از خود، خانواده و اجتماع، خلأ عاطفی و معنوی، تغییر نقش والدین، تجدید سبک رابطه‌ها، دنیای مجازی.

زاهدی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی تبیین جامعه‌شناختی تأثیر فرآیند نوسازی در ساختار خانواده (مقایسه نقاط شهری و روستایی در استان مازندران) را مورد بررسی قرار دادند. بر طبق نتایج این تحقیق، نهاد خانواده و نظام خویشاوندی متأثر از فرآیند و پیامدهای نوسازی، تغییر و تحولات عمیقی را در سطح عینی ساختار خانواده تجربه کرده است. دان^۱ و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیقی با عنوان «جامعه پست‌مدرن و فرد: ویژگی‌های پست‌مدرن» نشان می‌دهد که قرار گرفتن در معرض تکنولوژی و عقاید مادی با تکرر و تعدد خود افراد در ارتباط است.

همچنین مدیری (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۵)، آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۴)، جمشیدی‌ها و همکاران (۱۳۹۳)، زاهدی و نازک‌تبار (۱۳۹۳)، نجفی‌ایوکی (۱۳۹۲)، کوهی و جمالی (۱۳۹۱)، پهلوان (۱۳۸۹)،

⁴ Hirshman, C. Minh, N.H

⁵ Malhotra A, A. Tsui

¹ Dunn

² Lai, Q., & Thornton, A

³ Toren

تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی را بر روی زندگی افراد مورد بررسی قرار داده‌اند. در همه این تحقیقات، شبکه‌های مجازی در حال ایجاد تغییرات اساسی در سبک زندگی جوانان می‌باشند.

در ژورنال بین‌المللی علوم اجتماعی^۱ در پژوهشی از صدقی جلال و دیگران (۲۰۱۵) آمده است: به رغم نتایج مثبت استفاده از شبکه‌های اجتماعی، رابطه مستقیمی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی و خدشه‌دار شدن تعهد بین زوجین و آثار منفی نیز در رابطه زوج‌ها و اعتماد بین آن‌ها و تعهدشان وجود دارد. در این پژوهش به افزایش طلاق و از بین رفتن امنیت و آسایش و همچنین شکاف بین نسلی اشاره می‌نماید. در پژوهشی از هالپرن و کاتز^۲ از دانشگاه بوستون (۲۰۱۷) مرتبط بودن شبکه‌های اجتماعی را با افزایش طلاق، به‌خصوص فسبوک، با استناد به شواهد و آمار به‌دست‌آمده در ایالات متحده بررسی می‌نماید. پژوهش فوق از طرفی به نگرانی‌هایی درباره شکسته شدن حریم شخصی، خودافشایی و حسادت و سایر موارد اشاره نموده است. همچنین در تحقیقات چو ولیم^۳، تیلر^۴، چن و کو^۵، ۲۰۱۷؛ والمن و دیگران^۶، پیتر^۷، ۲۰۰۷ کارتیزو^۸، ۲۰۰۴؛ والمن^۹، ۱۹۹۹؛ نتایج نشان داد استفاده از رسانه‌های اجتماعی توسط دانشجویان، تأثیر قابل توجهی در سبک زندگی دارد.

طی تحقیقات انجام‌شده، جوانان بیش‌ترین تجربه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی را دارند و در طول روز ساعات زیادی را صرف استفاده از این شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌کنند (حبیب‌زاده و بخشی، ۱۳۹۵؛ مرادی، شهاب و همکاران، ۱۳۹۳؛ افراسیابی، محمد صادق، ۱۳۹۲؛ خدایار، گلثوم و همکاران، ۱۳۹۳؛ ودودی و دلاور، ۱۳۹۴). محققانی چون فاضلی (۱۳۹۳)؛ عاملی و حسنی (۱۳۹۱)؛ نیز نشان می‌دهند شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر

به‌طوری‌که با افزایش ساعات استفاده از این شبکه‌ها تغییر در هر یک از مؤلفه‌های سبک زندگی نیز بیشتر می‌شود.

طالب‌پور و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی تحت عنوان «تأثیر استفاده غیر متعارف و بی‌رویه از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر گرایش جوانان به ناهنجاری‌های اجتماعی (مورد مطالعه کرمانشاه)» انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد ناهنجاری‌های اجتماعی؛ مدرگرایی، انحراف جنسی، تنش خانوادگی، کم‌رنگ شدن ارزش‌های دینی، بحران هویت، دوستی آسیب‌پذیر و انزوا و تنهایی متأثر از شبکه‌های اجتماعی مجازی، در حد متوسط و بالاتر در بین پاسخ‌گویان وجود دارد. همچنین نتایج آزمون فرضیات نشان داد که ارتباط معنادار قوی بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و ناهنجاری‌های اجتماعی وجود دارد.

شایگان و رحیمی (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان «بررسی جامعه‌شناختی رابطه مصرف شبکه‌های اجتماعی مجازی و گرایش به انحرافات اخلاقی (مورد مطالعه جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال شهر تهران)» انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد جوانان شهر تهران گرایش شدیدی به انحرافات اخلاقی دارند. بین مصرف شبکه‌های اجتماعی مجازی و گرایش به انحرافات اخلاقی با ابعاد اباحه‌گری عملی جوانان، خشونت و پرخاشگری جوانان، تضعیف باورهای دینی و گسترش شبهه‌های فکری، عادی شدن روابط دختر و پسر، گسترش رفتارهای وندالیستی و ترویج هم‌زیستی به جای ازدواج، رابطه معناداری وجود دارد. همچنین محمدی و همکاران، ۱۳۹۵؛ صادقی و عامری، ۱۳۹۵؛ شکاری نمین و حاجیانی، ۱۳۹۳؛ موسوی و همکاران، ۱۳۹۳؛ ماهری‌جویی، بهرامی و صادقی، ۱۳۹۳؛ بشیر و افراسیابی، ۱۳۹۱ به نقل از طالب‌پور و همکاران، ۱۳۹۷؛ ناجی و شاهنوی، ۱۳۹۱،

⁶ Wellman & Others

⁷ peter

⁸ Kartosi

⁹ Wellman

¹ IJSS

² Halpern, & Katz

³ Chou, A. & Lim

⁴ Tyler, T

⁵ Chen, P.T. & S.C. Kuo

همراه با انقلاب علمی است، می‌پذیرند. با دید جامعه‌شناختی ماکس وبر^۴ نیز، نوسازی با فرآیند عقلانیت و عقلانی شدن جوامع ارتباط تنگاتنگی پیدا می‌کند؛ چراکه در این دیدگاه، نوسازی حاصل عقلانی شدن جوامع انگاشته می‌شود (ازکیا، ۱۳۸۱: ۸۷).

نوسازی اجتماعی^۵. از نظر اجتماعی، نوسازی گرایش به آن دارد که خانواده و دیگر گروه‌های نخستین را که نقش‌های پراکنده دارند، از طریق پیوستگی‌های آگاهانه و سازمان‌یافته گروه‌های دومین، دارای کارکردهای تخصصی‌تر سازد. همچنین در فرآیند نوسازی، توزیع سنتی منزلت اجتماعی بر پایه یک ساختار واحد منشعب شونده با خصلت «نابرابری‌های پراکنده» است (زاهدی، ۱۳۸۲: ۷۶).

اصطلاح نوسازی ترجمه Modernization است که از کلمه لاتین Modo به معنی حالا یا هم‌اکنون گرفته شده است (پاپلی‌یزدی و امیرابراهیمی، ۱۳۸۱: ۷۴). بنیان‌گذاران و صاحب‌نظران مکتب نوسازی، از قبیل «اسملسر»، «هوزلیتز»^۶ و «آیزنشتات»^۷ محرک‌های اولیه نوسازی را مورد بحث قرار داده و به‌ویژه بر روی فرآیند «تمایزات ساختی»^۸ به عنوان یکی از مهم‌ترین نتایج کاربست الگوهای نوسازی تأکید گذاشته‌اند (زاهدی‌مازندرانی، ۱۳۸۶: ۱۵).

نوسازی به معنی فرآیند نو (مدرن) شدن است. نوسازی در دلالت کلی به معنای تخصص‌گرایی^۹، عقلانیت^{۱۰}، برنامه‌ریزی یا پیشرفت عمومی^{۱۱} آورده شده است. نوسازی مفهومی است که کاربرد آن در متون جامعه‌شناسی به اندازه کاربرد اصطلاح توسعه در متون اقتصادی رواج دارد. بنابراین نوسازی را می‌توان روایت جامعه‌شناسی پیشرفت و یا مفهوم جامعه‌شناسی شده اصطلاح توسعه خاصه در معنای تجربی غربی شدن و در اطلاق بر نتایج و

اینترنت در به چالش کشاندن ارزش‌های جامعه، نقش مهمی دارند. در واقع نتایج اکثر تحقیقات پیشین، نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی را بر روی عواملی به غیر از نوسازی اجتماعی نشان داده است و همان‌طور که شاهد هستیم، موضوع نوسازی اجتماعی به صورت کلی به گونه‌ای مغفول مانده و کم‌تر توجهی در تحقیقات داخلی و خارجی به این موضوع شده است. بنابراین مهم‌ترین و اصلی‌ترین دلیلی که باعث شد محقق به انتخاب و مطالعه این پژوهش با عنوان «شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در ارتباط با شبکه‌های اجتماعی مجازی» بپردازد، اول بی‌توجهی اکثریت و یا تمامی تحقیقات قبلی به ابعاد نوسازی و خصوصاً یکی از مؤلفه‌های اصلی آن یعنی «نوسازی اجتماعی» و دوم عدم توجه به تمام ابعاد شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌باشد.

۲،۲ مبانی نظری

شبکه‌های اجتماعی^۱. ساختاری اجتماعی است و از گره‌هایی که عموماً فردی یا سازمانی هستند، تشکیل شده است که توسط یک یا چند نوع خاص از وابستگی، مانند ایده‌ها و تبادلات مالی، دوست‌ها، خویشاوندی، لینک‌های وب، سرایت بیماری‌ها (اپیدمولوژی) به هم متصل هستند (شهابی و قدسی، ۱۳۹۱: ۷۴). در این تحقیق شبکه‌های اجتماعی مجازی شامل تلگرام، اینستاگرام، فیس‌بوک و.... مد نظر است.

نوسازی^۲. در نظر ویلبرت مور^۳ «مفهوم نوسازی عبارتست از: دگرگونی کامل جامعه سنتی یا ماقبل مدرن، با انواع تکنولوژی و سازمان اجتماعی مربوط به آن.» سریل بلک نیز نوسازی را فرآیندی تاریخی می‌بیند که طی آن به سرعت نهادها، کارکردهای متنوع و متغیری را به واسطه افزایش بی‌سابقه شناخت انسان و کنترل بر نیروهای طبیعت که

⁷ Eisenstadt
⁸ Constructive distinctions
⁹ Specialization
¹⁰ rationalism
¹¹ General progress

¹ Social Networks
² Modernization
³ Wilbert. Moore
⁴ Max Weber
⁵ Social Modernization
⁶ Hoselitz

۱. منابع بی‌جان قدرت؛ ۲. تلاش فردی و تلاش جمعی برای دست‌یابی به نوسازی؛ ۳. تغییر در ساختارها و ارزش‌ها. «هابرماس»^۹ در کتاب «مقاله فلسفی امروزی»^{۱۰} اشاره می‌کند که مراد از نوسازی مجموعه فرآیندهایی است که خصلتی تصاعدی دارند و در عین حال مقدم یکدیگرند (زاهدی مازندرانی، ۱۳۸۲: ۱۴).

متغیرهای الگویی پارسونز

پارسونز برای گذر از جوامع سنتی به جوامع نوگرا، مفهوم «متغیرهای الگویی» را مطرح می‌کند که مبنای انتخاب شاخص‌ها و مؤلفه‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی پژوهش قرار گرفته است. متغیرهای الگویی روابط اجتماعی مهمی هستند که در بستر نظام فرهنگی-یعنی متعالی‌ترین و مهم‌ترین سیستم در چارچوب نظری پارسونز-قرار داشته است و از خصوصیات دوام و تکرارپذیری برخوردارند (سو، ۱۳۷۸: ۳۴). به نظر پارسونز، متغیرهای الگویی واقعیت‌هایی هستند که جنبه عمومی و جهانی دارند و نشان‌گر تأثیر ویژگی‌های ساختی هر نظام اجتماعی بر رفتار فرد هستند. پارسونز با الهام از طبقه‌بندی‌های دو وجهی کلاسیک‌ها، به‌خصوص اندیشه «تونیس» به طرح این متغیرها می‌پردازد (ازکیا، ۱۳۷۷: ۹۵). پارسونز در اثر مشهورش «نظام اجتماعی»^{۱۱} متغیرهای ۵ گانه‌ای را به صورت جفت‌های مفهومی مطرح می‌کند. این جفت‌های مفهومی ۵ گانه عبارت‌اند از: ۱. عاطفی بودن^{۱۲} - بی‌طرفی عاطفی^{۱۳}؛ ۲. جهت‌گیری به سوی خود،^{۱۴} جهت‌گیری به سوی جمع^{۱۵}؛ ۳. عام‌گرایی^{۱۶}

دستاروهای عملیاتی این فرآیند در حوزه زندگی اجتماعی (نهادها و روابط) داشت. نوسازی به معنی فرآیند چندبعدی است که به دگرگونی در همه زمینه‌های اندیشه و فعالیت انسان دلالت دارد. جنبه‌های اصلی نوسازی شامل شهری شدن، صنعتی‌شدن^۱، دنیا‌گرایی^۲، مردم‌سالاری^۳ (دموکراتیزه شدن) آموزش و دسترسی به وسایل ارتباط جمعی است (زاهدی مازندرانی، ۱۳۸۶: ۱۱) در تعریف نوسازی دیدگاه‌های مختلفی ارائه شده است که هر کدام به نوعی به پدیده نوسازی پرداخته‌اند. شیلز^۴ و آندرسون^۵ از آموزش و پرورش به عنوان مبنای پدیده نوسازی نام می‌برند، مک کله لند^۶ به وجود انگیزه و نیاز به پیشرفت اشاره می‌کند، الکس اینکلس^۷ به آمادگی برای پذیرش دیدگاه‌های نو اشاره دارد. اما در همه این تعاریف می‌توان یک نکته را یافت و آن شیوه‌های نوین اندیشه است که به انسان‌ها فرصت می‌دهد که صنعت نو، جامعه نو و حکومت نو ایجاد کنند. به عبارتی، آمادگی برای قبول اندیشه‌های نو و آزمودن شیوه‌های نو داشته باشند (وین ۱۹۶۶: ۱۲). جامعه‌شناسان در تعریف نوسازی معمولاً به ابعادی چون تفکیک و تمایز اجتماعی نقش‌ها و دگرگونی در نقش‌ها و کنش‌ها و غالب شدن کنش‌های عقلانی و منطقی در بین افراد جامعه توجه دارند. به نظر ویلبرت مور^۸ مفهوم نوسازی عبارت است از دگرگونی کامل جامعه سنتی یا ماقبل مدرن به جامعه مدرن، با انواع تکنولوژی و سازمان اجتماعی مربوط به آن. آیزنشتات معتقد است فرآیند نوسازی از درون گروه‌های قبیله‌ای، جوامع کاستی، جوامع روستایی متفاوت و جوامعی با میزان‌های مختلف شهرنشینی آغاز می‌شود (کرمی و فنایی، ۱۳۷۳: ۴۷). سه فرضیه اساسی در مفهوم نوسازی به شرح ذیل است: (خسروی، ۱۳۹۸: ۴۸)

⁹ Habermas

¹⁰ Contemporary philosophical essay

¹¹ Social Order

¹² Affectivity

¹³ Affective neutrality

¹⁴ Self-Orientation

¹⁵ Collectivity-Orientation

¹⁶ Universalism

¹ Industrialization

² Secularization

³ democracy

⁴ skills

⁵ Anderson

⁶ McClelland

⁷ Alex Inkeles

⁸ Wilbert Moore

داشته باشد (وضعیت مدرن)، درحالی‌که آمیختگی، به این معنی است که کنش‌گر روابط همه‌جانبه را برگزیده و با کنش‌گران دیگر به شیوه‌ای چندگانه به عنوان شخص انسانی کامل رابطه برقرار می‌کند (ماقبل مدرن).

شبکه‌های اجتماعی مجازی

یکی از عوامل مهمی که رشد نوسازی و توسعه را در ایران باعث شد، ورود رسانه‌ها آن هم از نوع رسانه‌های ارتباطاتی مجازی بوده است. شاید بتوان اینترنت را اولین حوزه عمومی جدی برای جامعه ایران دانست؛ اما حوزه عمومی^۶ نه به معنای هابرماسی آن، که کاملاً معطوف به نقد چالش‌های سیاسی و اجتماعی است؛ بلکه به معنایی متفاوت به معنای عرصه‌ای برای شکل‌گیری، گسترش، تقویت روابط و مناسبات افراد با یکدیگر به شمار می‌رود (اسلام زاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۳۷).

تمامی وسایل ارتباطی برگرفته از تکنولوژی ارتباطات زیرمجموعه مفهومی به نام رسانه هستند، رسانه، وسیله حامل پیام از فرستنده به گیرنده است. کتاب، روزنامه، مجله، عکس، فیلم، نوار صوتی و تصویری، رادیو، تلویزیون ماهواره^۷ نمونه‌هایی از رسانه^۸ هستند (ریدوت و همکاران،^۹ ۲۰۱۰). رسانه همیشه یک ابزار نیست؛ گاه رسانه به قول «مارشال مک لوهان»، فوق ابزار و خود یک پیام است. با ظهور اینترنت رسانه‌ها تا جایی پیشرفت کرده‌اند که در یک جا تمامی موارد ذکر شده را می‌توان دید و لمس کرد (اسلام زاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۳۸).

اینترنت به مثابه یک رسانه (مک کوایل، ۲۰۰۵: ۳۹) عمل می‌کند، بنابراین بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یکی از سرویس‌های اینترنت و به عنوان یک رسانه یکی از رویکردهای علم ارتباطات اجتماعی است. شبکه‌های اجتماعی

- خاص‌گرایی^۱؛ ۴. دستاورد (اکتساب) ۲ - انتساب^۳؛ ۵. آمیختگی^۴ - تفکیک^۵ (زاهدی مازندرانی، ۱۳۸۲: ۶۸-۶۷).

از دیدگاه پارسونز، عاطفی بودن، وضعیتی است مربوط به جهت‌گیری غیر عقلانی و عمدتاً در محافل خانوادگی یا دوستانه دیده می‌شود که در آن روابط اجتماعی کم و بیش رنگ احساس و عاطفی دارند (ماقبل مدرن)؛ درحالی‌که بی‌طرفی عاطفی، مربوط به وضعیتی است که کنش‌گر عواطف و احساساتش را کنار می‌گذارد و کنش‌های متقابلش را بر حسب نتیجه نهایی یا کارآیی آن‌ها تنظیم می‌کند (وضعیت مدرن). جهت‌گیری به سوی خود، مربوط به وضعیتی است که کنش‌گر جهت‌گیری‌هایش را بر مبنای منافع شخصی و خصوصی تنظیم می‌کند؛ درحالی‌که جهت‌گیری به سوی جمع، بازگوی جهت‌گیری‌های کنش‌گر در راستای تأمین منافع جمع است. عام‌گرایی، مربوط به وضعیتی است که کنش‌گر درباره دیگران بر اساس معیارهای عام که قابلیت تعمیم داشته باشند، داوری می‌کند (وضعیت مدرن)، درحالی‌که خاص‌گرایی، متضمن داوری کنش‌گر درباره دیگران بر مبنای معیارها و شرایط ویژه اشخاص است (ماقبل مدرن). دستاورد، دلالت بر آن دارد که کنش‌گر درباره یک شی فیزیکی یا اجتماعی بر حسب آن چه آن شی تولید می‌کند یا انجام می‌دهد و یا به آن دست می‌یابد داوری می‌کند (وضعیت مدرن)؛ درحالی‌که انتساب یا توجه به ماهیت، معرف وضعیتی است که کنش‌گر خودشی و آن چه هست و بر حسب آن چه به آن نسبت می‌دهد، داوری می‌کند (ماقبل مدرن). تفکیک، اشاره به این است که کنش‌گر می‌تواند انتخاب کند که با کنش‌گران دیگر فقط از برخی جنبه‌های ویژه رابطه داشته و یا با تعدادی زیادی افراد که در نقش‌های مشترک، بیمار یا کارمند ظاهر می‌شوند، رابطه

⁶ Public spher

⁷ satellite

⁸ Media

⁹ Rideout, V. J., Foehr, U. G., & Roberts, D. F.

¹ Particularism

² Achievement

³ Ascription

⁴ Diffuseness

⁵ Specifity

تکنولوژیک، جامعه‌ای با ساختار دموکراتیک شکل گرفته است. ارتباطات بین افراد و گروه‌ها در این جامعه افقی است. مردم به آگاهی‌های بسیار دسترسی دارند و الگوهای ارتباطات رسانه‌ای تغییر یافته‌اند. این اندیشمندان ظهور جامعه‌ای نو را نوید می‌دهند. جامعه‌ای که در آن تولید پیام از انحصار عده‌ای محدود خارج شده است. اندیشمندان این گروه به نقش رسانه‌ای تکنولوژی‌های نوین توجه دارند و آثار آن را بر روابط میان فردی و گروهی و جامعه بررسی و بیان می‌کنند. از نظر این گروه در جامعه نو حاکمیت اصلی با رسانه‌های الکترونیک است. مطرح‌ترین نظریه‌پردازان این گروه عبارت‌اند از: دانیل بل با نظریه فراسنتی، ژان بودریار و مارک پاستر با نظریه پست مدرنیسم، میشل پیور، چارلز سیبل و لری هریش هورن با نظریه تخصصی‌سازی انعطاف‌پذیر و مانوئل کاستلز با نظریه شیوه اطلاعاتی توسعه (وبستر، ۱۳۸۳). در جامعه دانشگاهی، در چند سال اخیر عمدتاً به دلیل گسترش استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و شرایط کشور در بحث کرونا و برگزاری کلاس‌ها در بستر فضای مجازی، جامعه دانشگاهی دست‌خوش تغییرات مهمی شده که این تغییرات، چالش‌هایی را در برابر ساختار سنتی جامعه دانشگاهی قرار داده است. آن چه در این پژوهش مد نظر است، بررسی شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین دانشجویان است. دانشگاه پیام نور به عنوان یک دانشگاه بزرگ دولتی، به دلیل وجود جمعیت دانشجویی در همه رده‌های سنی و نیز وجود رفتارها، باورهای متفاوت اجتماعی و فرهنگی، در تفکرات دانشجویان، تغییرات زیادی رخ داده است و همین موضوع سبب شده که مسائل جدیدی در شکل‌گیری بارقه‌های نوسازی اجتماعی در دانشجویان اتفاق بیفتد. از آنجایی که مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی چندبعدی می‌باشد و با توجه به این که تاکنون نظریه جامعی برای تبیین این مفاهیم مطرح نشده و نظریات موجود هر کدام

مجازی از بدو ظهور در کنار سایر رسانه‌ها نقش چشم‌گیری را در تولید و انتشار اخبار و اطلاعات به عهده دارند و گاه نقش رسانه جایگزین را ایفا می‌نمایند. به یقین شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یک رسانه، فرآیند ارتباطات و تعامل فرآیند ارتباطی با جامعه را متأثر ساخته‌اند. معتمدنژاد در مقدمه کتاب ارتباط‌شناسی بیان می‌دارد توجه به "آثار ارتباطات" به‌ویژه از دهه ۱۹۵۰ به سبب اهمیت یافتن امر توسعه اقتصادی کشورهای جهان سوم افزایش یافت. از آن پس، چون از نظر کارشناسان غربی، اساس توسعه اقتصادی، رشد سریع تولید شناخته می‌شود و به عقیده آنان چنین رشدی ایجاب می‌کند که در رفتار انسانی تغییرات اساسی پدید آید و ارتباطات به عنوان یک عامل دگرگونی رفتارها به کار گرفته شود، وسایل ارتباط جمعی نیز به مثابه ابزارهای کلیدی توسعه شناخته شدند (محسنیان راد، ۱۳۸۰: ۲۱).

نظریاتی که در این راستا مطرح شدند به دو گروه عمده تقسیم می‌شوند: گروه اول بر این باورند که جامعه اطلاعاتی پدیده جدید نیست و پیشرفت‌های جدید تکنولوژیک مانند گذشته در خدمت سرمایه‌داری، نابرابری اجتماعی و اقتصادی است. نظریه‌پردازان این گروه عبارت‌اند از: هربرت شیلر با نظریه نئومارکسیسم، میشل آگلی یتا و آلن لی پایتز با نظریه سامان‌بخشی، دیوید هاروی با نظریه انباشت انعطاف‌پذیر، آنتونی گیدنز با نظریه دولت-ملت، خشونت و یورگن هابرماس و نیکلاس گارنهام با نظریه گستره همگانی. این گروه عصر جدید را سرآغاز کنترل‌های بی‌رحمانه شهروندان معرفی می‌کنند و در عین حال که به هیچ وجه اهمیت کلیدی اطلاعات را در دنیای جدید انکار نمی‌کنند و حتی از پذیرش اصطلاح جامعه اطلاعاتی برای عصر رسانه‌های ارتباطی جدید بیمی به خود راه نمی‌دهند، اما بر استمرار مناسبات حاکم بر جامعه و ثبات آن از گذشته تاکنون اصرار می‌ورزند (وبستر، ۱۳۸۳). گروه دوم معتقدند در سایه پیشرفت‌های

¹ webster

روزمره ادغام می‌شود و به تدریج در شبکه همانند فعالیت‌های خارج از شبکه تلقی می‌شود. این احتمال وجود دارد که نقش اینترنت در حفظ پیوندهای موجود مؤثرتر از نقش آن‌ها در ایجاد پیوندهای جدید باشد (والمن و همکاران، ۲۰۰۱: ۴۵۵-۴۳۶). ولمن اشکال جدید شبکه‌ها را گروه‌های مجازی می‌داند که از طریق حضور در فضای سایبرنتیک قابل دست‌یابی هستند. بدین ترتیب افزایش شبکه‌های اجتماعی کامپیوتری، فردگرایی مشبک^۱ را تسهیل می‌کند. تعاملات فردیافته شخص به شخص و تعاملات تخصصی مواردی از این نوع هستند. شبکه‌های کامپیوتری همانند یک شبکه اجتماعی افراد را به هم مرتبط می‌سازد. همان‌طور که شبکه کامپیوتری مجموعه‌ای از ماشین‌هایی است که از طریق تعدادی کابل و سیم به هم متصل می‌شوند؛ شبکه‌های اجتماعی تعدادی از افراد، سازمان‌ها یا سایر موجودات اجتماعی است که به واسطه مجموعه‌ای از روابط اجتماعی معنا دار به یکدیگر مرتبط می‌شوند (والمن، ۲۰۰۱: ۲).

نظریه استفاده و رضامندی

پرسش اساسی این نظریه این است که چرا مردم از رسانه‌ها استفاده می‌کنند و آن‌ها را برای چه منظوری به کار می‌گیرند. پاسخی که به اجمال داده می‌شود این است که مردم برای کسب راهنمایی، آرامش، سازگاری، اطلاعات و شکل‌گیری هویت شخصی از رسانه‌ها استفاده می‌کنند (مک کوایل، ۱۳۸۵: به نقل از مهدی‌زاده، ۱۳۸۹: ۷۲). فرض اصلی نظریه استفاده و رضامندی این است که افراد مخاطب، کم و بیش به صورت فعال، به دنبال محتوایی هستند که بیش‌ترین رضایت را برای آنان فراهم می‌سازد. میزان این رضایت بستگی به نیازها و علایق دارد (ویندال و دیگران ۱۳۸۷: ۲۷۴).

نظریه تمایز ساختی اسملسر^۲

«اسملسر» در قالب رویکرد ساختی-کارکردی به تبیین تغییرات ساختاری می‌پردازد. به نظر او نظریه

ابعادی خاصی را تبیین نموده‌اند. بنابراین، نیازمند اتخاذ یک دیدگاه ترکیبی جهت غنای نظری، فهم و تبیین مفاهیم می‌باشیم.

دیدگاه تأثیر اینترنت و فضای مجازی بر روی

شکل‌گیری فاکتورهای نوسازی اجتماعی

در زمینه تأثیر اینترنت و فضای مجازی به طور عام و شبکه‌های اجتماعی مجازی به طور خاص بر نوسازی اجتماعی افراد جامعه، به دیدگاه سه گروه مختلف می‌توان اشاره کرد: گروه اول که دیدگاهشان در حال تبدیل شدن به یک ایدئولوژی برتر است، از یک دنیای تازه سخن می‌گویند که در تعارض با دنیای قدیمی است. از نظر آن‌ها دنیای مجازی یا دنیای شبکه‌ها که فضای سایبری نیز نامیده می‌شود، به تدریج جایگزین دنیای واقعی قدیمی خواهد شد (برتون، ۱۳۸۲: ۲۱). آن‌ها معتقدند که اینترنت به ترویج تغییرات مثبت کمک می‌کند و با فراهم آوردن فضای ملاقات برای افراد دارای علایق مشترک و غلبه بر محدودیت‌های مکان و زمان، موجب تحدید حیات اجتماعی می‌شود، گفت‌وگوی آزاد و دموکراتیک را رواج می‌دهد، چشم‌اندازهای چند جانبه را ارائه می‌دهد و اقدام جمعی را امکان‌پذیر می‌سازد (فرقانی و قلی‌زاده، ۱۴۰۰: ۲۸۴). گروه دوم اعتقاد دارند که استفاده از اینترنت و فضای مجازی موجب افول فاکتورهای نوسازی می‌شود. از نظر آن‌ها استفاده از اینترنت و عضویت در گروه‌های مجازی، مانع توجه افراد به اجتماع واقعی می‌شود؛ زیرا تعاملات شبکه‌ای آن‌ها از میزان ارتباطات مستقیمشان پیشی می‌گیرد. پیوندهای مجازی به ندرت به ترویج دوستی عمیق، ارائه منابع غیرملموس «مانند حمایت عاطفی» و ارائه کمک واقعی مادی منتهی می‌شود (برتون، ۱۳۸۲). گروه سوم بر این باور هستند که اینترنت دارای نقش تکمیلی است. آنان معتقدند، قضاوت در مورد اینکه اینترنت موجب کاهش یا افزایش نوسازی و توسعه می‌شود؛ در زندگی خود شخص، معنا پیدا می‌کند. اینترنت در چرخه زندگی

^۲ Smelser's structural distinctions

^۱ Network Individualism

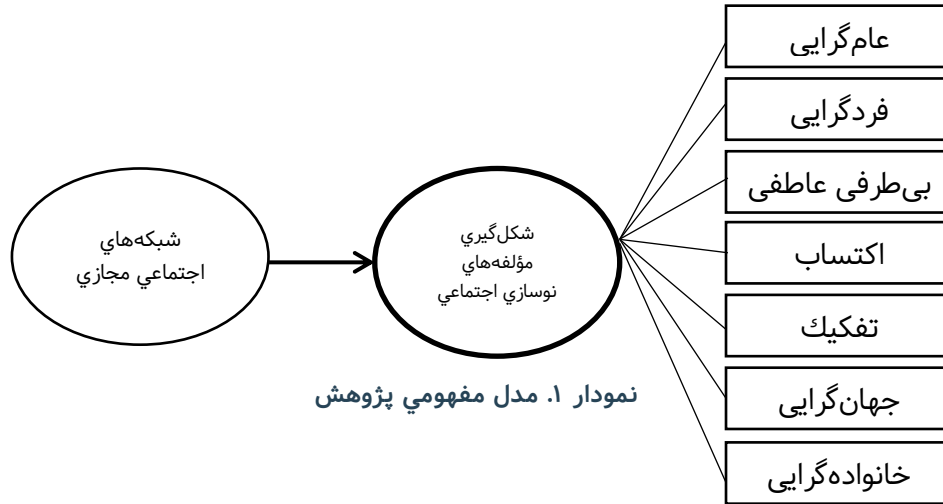
دگرگونی‌های ساختی درازمدت بود و دومی، برخلاف اولی، مستلزم تغییرات در نقش‌های موجود در نظام اجتماعی و از جمله «امحا، دوباره‌سازی و تجدید سازمان مجدد آن نقش‌ها است». دومین نوع دگرگونی در مرکز مطالعه خود وی قرار می‌گیرد.

۲،۳ چارچوب نظری

با توجه به اینکه مبنای بررسی این تحقیق، شکل‌گیری بارقه‌های نوسازی اجتماعی و تأثیرپذیری آن از شبکه‌های اجتماعی مجازی است. از این رو، برای بررسی تأثیرات این شبکه‌ها تلاش می‌شود، از آن دسته نظریاتی استفاده شود که به موضوع تغییرات در زندگی افراد از مجرای به‌کارگیری و عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی، خانواده‌گرایی، جهانی‌گرایی، شکل‌گیری توسعه و نوسازی اجتماعی پرداخته‌اند. برای بررسی متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی از نظریات استفاده و رضامندی، نظریه ولمن بهره گرفته شده است. این نظریات بیان می‌دارند که مخاطبین به نیازهای خودآگاهی دارند و میزان ابهام و یا مناسب دانستن موضوع به زندگی و حیطة شغلی فرد، تعیین‌کننده میزان تمایل وی به استفاده از وسایل نوین ارتباطی مخصوصاً شبکه‌های اجتماعی مجازی برای رفع نیازهای متنوع خود است. برای بررسی فاکتورهای نوسازی اجتماعی (عام‌گرایی، فردگرایی، بی‌طرفی عاطفی، اکتساب، تفکیک) از دیدگاه نظری متغیرهای الگویی تالکوت پارسونز استفاده شد. برای بررسی جهان‌گرایی و خانواده-گرایی از نظریات تغییر اجتماعی (نظریه تمایز ساختاری اسملسر) استفاده شد.

همان طور که قبلاً توضیح داده شد، هدف این تحقیق پاسخ به این پرسش است که آیا بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در بین دانشجویان رابطه‌ای معنادار وجود دارد؟ بنابراین مدل نظری تحقیق بدین صورت ارائه می‌شود:

تغییر اجتماعی باید مشخص نماید که چه چیزی تغییر می‌نماید و عوامل این تغییر کدامند. او بین سه مفهوم فرآیند، تغییر مقطعی و بخشی و ساختاری تمایز قایل است. «اسملسر» از جامعه‌شناسانی است که در بحث نوسازی به تمایزات اجتماعی توجه داشته و محور اندیشه خود را بر تمایزات ساختی استوار می‌کند. به نظر وی در یک جامعه پیشرفته، تفکیک کارکردی عناصر ساختی به صورت کامل صورت گرفته، ولی جامعه توسعه‌نیافته فاقد چنین تفکیکی است. پس تغییر روی تفکیک متمرکز شده و فرآیندی است که در آن واحدهای اجتماعی مستقل و تخصصی شده به جای واحدهای قبلی استمرار می‌یابد (پاپلی یزدی، ۱۳۸۶: ۹۰). به نظر وی نوسازی ناظر بر این نکته است که تغییرات فنی، اقتصادی و بوم‌شناختی، همه رشته‌هایی هستند که از درون کلیت جامعه و فرهنگ سر بر می‌کشند. از دیدگاه وی در یک جامعه که در معرض فرآیند نوسازی است، می‌توانیم شاهد تغییراتی در قلمروهای زیر باشیم: در قلمرو سیاست، نظام‌های اقتدار قبلیه‌ای و دهکده‌ای جای خود را به نظام‌های اداری و سیاسی رسمی می‌دهند. در قلمرو تعلیم و تربیت، جامعه برای کاهش بی‌سوادی تلاش می‌کند و مهارت‌هایی که از نظر اقتصادی مولد هستند بیشتر می‌شود. در قلمرو خانواده، واحدهای وسیع خویشاوندی گسترده‌ی خود را از دست می‌دهند. از نظر طبقاتی تحرک اجتماعی و جغرافیایی، نظام‌های ثابت سلسله مراتب را سست می‌کند. در زمینه تکنولوژی فنون ساده و سنتی جای خود را به فنون علمی می‌دهد. در زمینه کشاورزی زراعت معیشتی تبدیل به زراعت تجاری و مکانیزه می‌شود. در زمینه صنعتی انرژی حاصل از بازوی انسان و حیوان جای خود را به انرژی ماشینی و کارخانه‌ای می‌دهد و در زمینه بوم‌شناختی حرکت جمعیت و نیروهای انسانی را از مزارع و روستاها به شهرها داریم (ازکیا، ۱۳۷۷: ۱۹۲). وی خاطر نشان می‌کند که می‌توان در طول زمان شاهد سازگاری‌های کوتاه مدت و همچنین

۲،۴ فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی تأثیر معنی‌داری بر شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در دانشجویان دارد.

فرضیه‌های جزئی

فرضیه ۱: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری عام‌گرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد.

فرضیه ۲: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری فردگرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد.

فرضیه ۳: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری بی‌طرفی عاطفی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد.

فرضیه ۴: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری اکتساب در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد.

فرضیه ۵: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری تفکیک در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد.

فرضیه ۶: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری جهان‌گرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد.

فرضیه ۷: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری خانواده‌گرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد.

۳ روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش، تبیینی بوده و با تکنیک پیمایشی انجام شده است. همچنین از حیث هدف مطالعه،

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{N.d^2 + t^2.p.q}$$

نامه در سطح آلفای ۰/۸۴۷ توسط سازنده اعتباریابی شد. در این پژوهش، فرآیند نوسازی اجتماعی بر اساس ۳ مؤلفه سنجیده شده است؛ ۱. برخورداری از متغیرهای الگویی مدرن شامل عام‌گرایی، فردگرایی، بی‌طرفی عاطفی، اکتساب و تفکیک، ۲. جهانی‌گرایی ۳. خانواده‌گرایی. برای سنجش این متغیر، از گویه‌های تحقیق احمدی (۱۳۹۰) و زاهدی و همکاران (۱۳۹۲) در قالب طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای استفاده شده است. پایایی این گویه‌ها بر اساس تحقیقات زاهدی و همکاران (۱۳۹۲) سنجیده شده است. میزان پایایی کل متغیر نوسازی اجتماعی در تحقیقات احمدی (۱۳۹۰) و زاهدی و همکاران (۱۳۹۲)، مقدار ۰/۹۵ به دست آمده است.

۴ یافته‌ها

یافته‌های این پژوهش در دو بخش قابل ارائه است؛ در بخشی اطلاعات توصیفی که سیمای جامعه آماری را معرفی می‌نماید، بیان می‌شود و در بخشی دیگر تحلیل‌های استنباطی که به آزمون فرضیه‌ها اختصاص دارد. ۸۱ درصد گروه را زنان و ۱۹ درصد گروه را مردان تشکیل می‌دهند؛ بنابراین بیشترین حجم نمونه شامل زنان می‌باشند. ۶۰/۳ درصد از پاسخ‌گویان ابراز داشته‌اند که مجرد و ۳۷/۶ درصد به صورت متأهل زندگی می‌کنند و ۲/۲ درصد مطلقه می‌باشند. از بین کل پاسخ‌گویان، ۶۳/۳ درصد در شهر و ۳۶/۷ درصد در روستا زندگی می‌کنند. ۳۰/۵ درصد پاسخ‌گویان سن کمتر از ۲۰ سال؛ ۴۷/۱ درصد سن آن‌ها در بازه ۲۰-۲۵ سال؛ ۱۳/۶ درصد در بازه سنی ۲۵-۳۰ سال؛ ۳/۵ درصد در بازه سنی ۳۰-۳۵ سال؛ ۱/۹ درصد در بازه سنی ۳۵-۴۰ سال و ۳/۵ درصد از کل پاسخ‌گویان سنشان بیش‌تر از ۴۰ سال بوده است. افراد رده سنی ۲۰-۲۵ ساله ۴۷/۱ درصد گروه نمونه و بیش‌ترین تکرار را در بین گروه دارا هستند و افراد رده سنی ۳۵-۴۰ ساله با ۱/۹ درصد کم‌ترین فراوانی را نشان داد.

کاربردی و به لحاظ زمان در زمره تحقیقات مقطعی قرار دارد. جامعه آماری تحقیق را تمامی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه پیام نور در استان گلستان تشکیل می‌دهند که بر اساس سال ۱۴۰۱، تعداد آن‌ها ۶۱۶۸ نفر (۳۹۲۳ خانم و ۲۲۳۶ آقا) به روش نمونه‌گیری کوکران ۴۶۳ نفر دختر و پسر به صورت طبقه‌ای نسبتی و تصادفی انتخاب شدند (که در آن p احتمال وجود صفت ۵/۰ و q عدم وجود صفت ۵/۰ در نظر گرفته شد (۴۶۳ نفر) برای انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای توأم با تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم، استفاده شده است. طبقات نمونه‌گیری از واحدها و مراکز دانشگاه‌های پیام نور استان گلستان و جنسیت دانشجو (دختر و پسر) هستند که متناسب با توزیع جمعیت آماری نمونه‌ها نیز توزیع شده‌اند.

داده‌های به‌دست‌آمده در تحقیق، پس از انجام مراحل استخراج، کدگذاری و ورود اطلاعات به کامپیوتر، با استفاده از دو نرم‌افزار اس‌پی‌اس ۲۶ (آزمون‌های آماری رابطه‌ای) و معادلات ساختاری روش حداقل مربعات جزیی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین در تدوین جداول فراوانی، نمودارها و مقایسه شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی در آمار توصیفی مد نظر قرار گرفته است. برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات از تکنیک پرسش‌نامه و مصاحبه ساخت‌یافته استفاده شده است. جهت سنجش متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی از پرسش‌نامه استاندارد لی^۱ (۲۰۰۵) استفاده شد. این پرسش‌نامه دارای ۲۱ سؤال است. هدف آن کمک به فهم مفهوم شبکه اجتماعی مجازی (تلگرام، اینستاگرام، فیس‌بوک) و ارائه فهم و درک مناسبی از فضای مجازی به صورت یک متغیر مستقل در هفت مؤلفه نیت استفاده، نوع نگرش، مفید بودن شبکه، سهولت استفاده، سازگاری، تأثیر اجتماعی و لذت درک شده می‌باشد. دامنه پاسخ در طیف لیکرت از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) بوده و کم‌ترین نمره ۲۱ و بالاترین نمره ۱۰۵ می‌باشد. این پرسش-

¹ Liu, Wang

کولموگروف - اسمیرنوف در جدول شماره ۱ نشان داده شده است. سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در احتمال آماره در متغیرها نشان‌دهنده غیر نرمال بودن متغیرها است.

با توجه به نتیجه آزمون، هر متغیری که سطح معنی‌داری آن از ۵ درصد بیش‌تر باشد فرض نرمال بودن آن پذیرفته می‌شود، ولی اگر کمتر از ۵ درصد باشد، فرض صفر یعنی ادعای نرمال بودن توزیع متغیر پذیرفته نمی‌شود. نتایج آزمون نرمال بودن

جدول ۱. نتایج آزمون نرمالیت متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	آماره k-s	احتمال آماره k-s
شبکه‌های اجتماعی	۶۷/۹۷	۶/۶۸	۰/۱۱۸	۰,۰۰۰
نوسازی اجتماعی	۵۷/۹۵	۶/۰۹	۰/۱۶۳	۰,۰۰۱
عام‌گرایی	۸/۵۳	۰/۹۷	۰/۲۹۲	۰,۰۰۰
فردگرایی	۱۰/۵۱	۲/۱۷۳	۰/۱۲۳	۰,۰۰۰
بی‌طرفی عاطفی	۶/۳۰	۱/۵۶	۰/۱۸۵	۰,۰۰۰
اکتساب	۸/۵۷	۱/۲۳	۰/۲۶۰	۰,۰۰۰
تفکیک	۷/۶۰	۱/۴۰	۰/۱۷	۰,۰۰۰
جهان‌گرایی	۸/۵۴	۱/۵۴	۰/۲۴۸	۰,۰۰۰
خانواده‌گرایی	۷/۸۷	۱/۳۳	۰/۲۰	۰,۰۰۰
نیت استفاده	۸/۴۴	۱/۹۴	۰/۱۷۳	۰,۰۰۰
نگرش	۸/۱۸۱	۱/۷۶	۰/۱۳۸	۰,۰۰۰
مفید بودن	۱۳/۵۷	۱/۸۶	۰/۲۲۵	۰,۰۰۰
سهولت استفاده	۸/۴۰	۱/۰۰۸	۰/۲۲۵	۰,۰۰۰
سازگاری	۷/۳۷	۱/۵۶	۰/۲۳۴	۰,۰۰۰
تأثیر اجتماعی	۱۰/۹۹	۱/۳۵	۰/۱۵۹	۰,۰۰۰
لذت درک شده	۱۰/۹۹	۱/۳۵	۰/۱۵۹	۰,۰۰۰

مجازی با متغیر نوسازی اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در میان ابعاد متغیر نوسازی اجتماعی با شبکه‌های اجتماعی مجازی، بیش‌ترین مقدار ضریب، به متغیر بی‌طرفی عاطفی (۰/۷۳۱) اختصاص داده شده است. به عبارتی با افزایش میزان استفاده از شبکه‌های مجازی، میزان بی‌طرفی عاطفی در افراد افزایش چشم‌گیری داشته است. یعنی افراد یک فرصت یا وضعیت را بیش‌تر بر حسب کامروایی آتی در نظر می‌گیرند تا بر حسب کامروایی آتی و بدون در نظر گرفتن عواقب آن. بنابراین دوراندیشی در پاسخ‌گویان مشهودتر می‌باشد.

نتایج ماتریس همبستگی ضریب اسپیرمن در جدول شماره ۲ نشان داد که میان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با ۴ بعد از ابعاد نوسازی اجتماعی (عام‌گرایی، فردگرایی، بی‌طرفی عاطفی و خانواده‌گرایی) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ همچنین این نتایج از همبستگی منفی (اسپیرمن) میان استفاده از شبکه‌های مجازی با متغیر خانواده‌گرایی و عدم رابطه معنادار با سه متغیر تفکیک، اکتساب و جهان‌گرایی حکایت دارد. این نتایج در جدول شماره ۲ به صورت ماتریس همبستگی نشان داده شده است. نتایج نشان داد که میان استفاده از تمام ابعاد شبکه‌های اجتماعی

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و ابعاد نوسازی اجتماعی

متغیرها	میزان آماره اسپیرمن	سطح معنی‌داری	نتیجه
شبکه‌های اجتماعی مجازی	۱	-	-
نوسازی اجتماعی	۰/۴۴۳**	۰/۰۰۰	تأیید
عام‌گرایی	۰/۱۲۸**	۰/۰۰۶	تأیید
فردگرایی	۰/۵۸۷**	۰/۰۰۰	تأیید
بی‌طرفی عاطفی	۰/۷۳۱**	۰/۰۰۰	تأیید
اکتساب	۰/۰۴۴	۰/۳۴	عدم تأیید
تفکیک	۰/۰۸۶	۰/۰۶	عدم تأیید
جهان‌گرایی	۰/۰۶۸	۰/۱۴	عدم تأیید
خانواده‌گرایی	-۰/۱۴۷**	۰/۰۰۱	تأیید

**همبستگی در سطح ۰/۰۱، p * همبستگی در سطح ۰/۰۵، p

در شبکه‌های اجتماعی مجازی آن چه بیشتر در شکل‌گیری بارقه‌های نوسازی اجتماعی بیشترین تأثیر را داشته است، لذت بخش‌تر بودن استفاده از این شبکه‌ها و تأثیرات گروه همسالان و گروه مرجع در این شبکه‌ها بوده است.

همچنین در جدول شماره ۳ ماتریس همبستگی بین ابعاد شبکه‌های مجازی و نوسازی اجتماعی نشان داده شده است. در بین ابعاد متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی و نوسازی اجتماعی، بیشترین مقدار ضریب به دو متغیر تأثیر اجتماعی و لذت درک شده (هر دو ۰/۳۶۹) اختصاص داده شده است. به عبارتی

جدول ۳. ماتریس همبستگی بین ابعاد استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و متغیر نوسازی اجتماعی

متغیرها	میزان آماره اسپیرمن نوسازی اجتماعی	سطح معنی‌داری	نتیجه
نوسازی اجتماعی	۱	-	-
نیت استفاده	۰/۱۹۸**	۰/۰۰۰	تأیید
نگرش	۰/۱۶۳**	۰/۰۰۰	تأیید
مفید بودن	۰/۳۴۷**	۰/۰۰۰	تأیید
سهولت استفاده	۰/۲۳۸**	۰/۰۰۰	تأیید
تأثیر اجتماعی	۰/۳۶۹**	۰/۰۰۰	تأیید
سازگاری	۰/۳۳**	۰/۰۰۰	تأیید
لذت درک شده	۰/۳۶۹**	۰/۰۰۰	تأیید

**همبستگی در سطح ۰/۰۱، p * همبستگی در سطح ۰/۰۵، p

در بیش‌تر مطالعات آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف و شاپیرو ویلکس برای بررسی نرمال بودن داده‌ها استفاده می‌شود (که این امر در ابتدای تحلیل استنباطی انجام شد و نشان‌گر غیر نرمال بودن داده‌ها بود). در برنامه PLS دو آماره چولگی و کشیدگی وجود دارد که هر دو مشخص می‌کنند که آیا داده‌ها نرمال هستند یا خیر؟ به صورت کلی در PLS وقتی داده‌ها دارای چولگی یا کشیدگی نزدیک به صفر باشند نرمال‌اند و اگر بیش از +۱ یا -۱ باشند، توزیع داده‌ها غیر نرمال به حساب می‌آید (غیاثوند، ۱۳۹۸: ۸۴). با توجه به خروجی به‌دست‌آمده از داده‌ها مقادیر چولگی و کشیدگی بیش‌تر از یک می‌باشند بنابراین داده‌ها غیر نرمال می‌باشند (جدول ۴). این موضوع نشان می‌دهد که فقط با نرم‌افزار روش حداقل مربعات جزئی می‌توان تحلیل‌های مقتضی را انجام داد و رویکرد کوارینانس محور پاسخ‌گو نیست.

در ادامه از روش حداقل مربعات جزئی^۱ جهت بررسی تأثیر متغیرهای مستقل بر ابعاد متغیر وابسته استفاده شد. حداقل مربعات جزئی، یک روش ناپارامتریک است که برای اعتبارسنجی یک مدل با بررسی هم‌زمان نقش متغیرهای پنهان و آشکار استفاده می‌شود. این روش جانشین مناسبی برای مدل معادلات ساختاری^۲ می‌باشد. روش حداقل مربعات جزئی به حجم نمونه حساسیت کمتری دارد و نیازی به نرمال بودن داده‌ها ندارد. بنابراین در موارد زیر جانشین مدل‌سازی معادلات ساختاری می‌شود: ۱. زمانی که حجم نمونه کوچک باشد ۲. زمانی که داده‌ها نرمال نباشد. همچنین اگر داده‌ها نرمال یا نمونه بزرگ باشد، امکان استفاده از حداقل مجذورات جزئی وجود دارد (حبیبی و جلال نیا، ۱۴۰۱: مبحث حداقل مربعات جزئی ۱-۳).

جدول ۴. داده‌های مرتبط با چولگی و کشیدگی متغیر مستقل و مؤلفه‌های آن با متغیر وابسته تحقیق

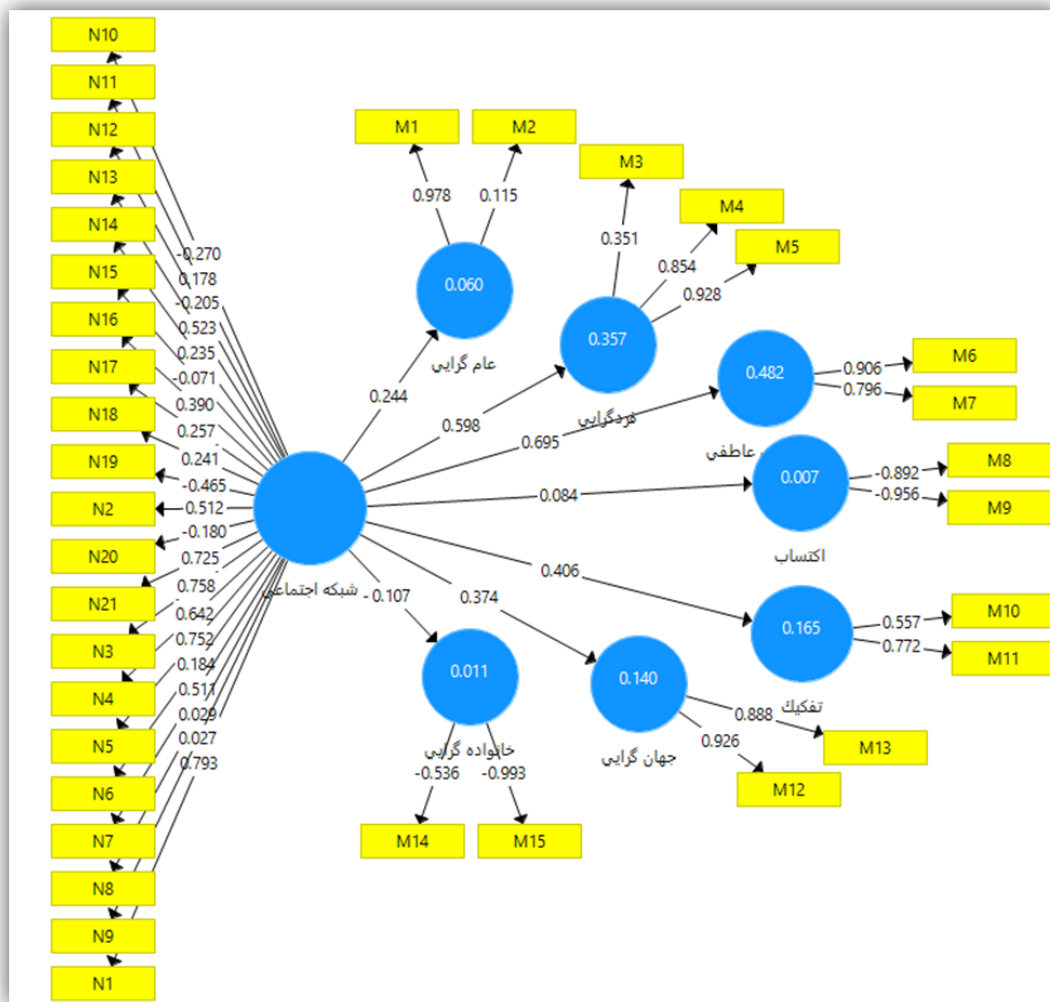
متغیرها	چولگی	کشیدگی
نیت استفاده	۱/۲۴	۱۴/۲۱
نگرش	۱/۳۱	۲۱/۱۴
مفید بودن	۴/۴۵	۳۵/۳۵
سهولت استفاده	۳/۳۶	۵۱/۳۴
سازگاری	۲/۳۷	۲۱/۵۴
تأثیر اجتماعی	۵/۲۵	۳۸/۳۷
لذت درک شده	۳۰/۱۱	۸/۲۵
عام‌گرایی	۲/۳۶	۷/۲۳
فردگرایی	۲/۳۵	۱۴/۲۰
بی‌طرفی عاطفی	۴/۵۶	۱۸/۵۴
اكتساب	۱/۳۲	۱۹/۲۰
تفکیک	۲/۶۵	۲۱/۵۴
جهان‌گرایی	۲/۱۱	۳۷/۶۴
خانواده‌گرایی	۲/۳۲	۷۵/۲۴

^۲ Structural Equation Model

^۱ Partial Least Squares(PLS)

بررسی قرار دهیم. در این حالت، ارزش هر یک از بارهای عاملی شاخص‌های متغیر مکنون مربوطه و مقدار روایی همگرا باید بزرگ‌تر یا مساوی ۵/۰ باشد؛ مقدار ضریب آلفای کرونباخ و میزان پایایی ترکیبی باید بزرگ‌تر یا مساوی ۷/۰ باشد. این کار توسط تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم صورت گرفته است.

متغیرهای پژوهش پیش از مدل‌سازی معادله ساختاری به منظور آزمون فرضیه‌های تحقیق، اعتبار ابزار سنجش پژوهش از طریق آزمون مدل اندازه‌گیری بررسی می‌شود. برای آنکه متوجه شویم آیا مفاهیم نظری به‌درستی توسط متغیرهای مشاهده شده (پرسش‌های تحقیق) اندازه‌گیری شده‌اند یا خیر، بایستی پایایی و روایی داده‌ها را مورد

نمودار ۲. ضرایب مسیر و بار عاملی متغیرهای پژوهش

میانگین واریانس استخراج شده، بزرگ‌تر از ۵/۰ بوده (۶۴۳/۰) پس روایی همگرا وجود دارد؛ همچنین با توجه به اینکه پایایی ترکیبی از میانگین واریانس

همان‌طور که در جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود در متغیر مستقل شبکه‌های اجتماعی مجازی قریب به اتفاق بارهای عاملی بزرگ‌تر از ۵/۰ هستند و نیز

۰/۵۲۳؛ جهان‌گرایی: ۰/۸۲۳ و خانواده‌گرایی: ۰/۶۳۷)؛ همچنین با توجه به این که پایایی ترکیبی از میانگین واریانس استخراج شده بزرگ‌تر است (عموماً بزرگ‌تر از ۰/۷ شاخص مطلوبی است) تمامی ابعاد متغیر وابسته نوسازی اجتماعی دارای سازگاری درونی است (عام‌گرایی: ۰/۷۲۱؛ فردگرایی: ۰/۷۸۰؛ بی‌طرفی عاطفی: ۰/۸۴۲؛ اکتساب: ۰/۹۲۲؛ تفکیک: ۰/۷۱۲؛ جهان‌گرایی: ۰/۹۰۳ و خانواده‌گرایی: ۰/۷۶۳).

استخراج شده بزرگ‌تر است (عموماً بزرگ‌تر از ۰/۷ شاخص مطلوبی است) پس پرسش‌های متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی دارای سازگاری درونی است (مقدار: ۰/۷۸۱). همچنین در متغیر وابسته نوسازی اجتماعی اکثر بارهای عاملی بزرگ‌تر از ۰/۵ هستند و نیز میانگین واریانس استخراج شده در همه مؤلفه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۵ بوده پس روایی همگرا وجود دارد (عام‌گرایی: ۰/۵۳۴؛ فردگرایی: ۰/۵۷۲؛ بی‌طرفی عاطفی: ۰/۷۲۸؛ اکتساب: ۰/۸۵۵؛ تفکیک:

جدول ۵. شاخص‌های بار عاملی، واریانس استخراج‌شده و پایایی مرکب متغیرهای تحقیق

متغیر	بعد	سؤال	بارعاملی	شاخص AVE1	شاخص CR2
مستقل	نیت	N1	۰/۷۹۳	۰/۶۴۳	۰/۷۸۱
		N2	۰/۵۱۲		
		N3	۰/۷۵۸		
	نگرش	N4	۰/۶۴۲		
		N5	۰/۷۵۲		
		N6	۰/۱۸۴		
	مفید بودن	N7	۰/۵۱۱		
		N8	۰/۰۲۹		
		N9	۰/۰۲۷		
		N10	۰/۲۷		
	سهولت استفاده	N11	۰/۱۷۸		
		N12	۰/۲۰۵		
		N13	۰/۵۲۳		
		N14	۰/۲۳۵		
	سازگاری	N15	۰/۷۱		
		N16	۰/۳۹۰		
	تأثیر اجتماعی	N17	۰/۲۵۷		
		N18	۰/۲۴۱		
	لذت درک شده	N19	۰/۴۶۵		
		N20	۰/۵۱۲		
وابسته	عام‌گرایی	N21	۰/۱۸۰	۰/۵۳۴	۰/۷۲۱
		M1	۰/۹۷۸		

¹ Average Variance Extected

² Composite Rrliability

		۰/۱۱۵	M2	
۰/۷۸۰	۰/۵۷۲	۰/۳۵۱	M3	فردگرایی
		۰/۸۵۴	M4	
		۰/۹۲۸	M5	
۰/۸۴۲	۰/۷۲۸	۰/۹۰۶	M6	بی‌طرفی عاطفی
		۰/۷۹۶	M7	
۰/۹۲۲	۰/۸۵۵	۰/۸۹۲	M8	اكتساب
		۰/۹۵۶	M9	
۰/۷۱۲	۰/۵۲۳	۰/۵۵۷	M10	تفکیک
		۰/۷۷۲	M11	
۰/۹۰۳	۰/۸۲۳	۰/۹۲۶	M12	جهان‌گرایی
		۰/۸۸۸	M13	
۰/۷۶۳	۰/۶۳۷	۰/۵۳۶	M14	خانواده‌گرایی
		۰/۹۹۳	M15	

یک سازه درون‌زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۰ را کسب نماید، به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه یا سازه‌های برون‌زای مربوط به آن را دارد. در مدل ساختاری مقدار بیشتر از صفر برای یک متغیر مکنون درون‌زای انعکاسی معین، نشان‌دهنده تناسب پیش‌بینی مدل مسیری برای این سازه خاص است و با توجه به این نکته که اگر شاخص واریانس اعتبار اشتراک متغیرهای پنهان درون‌زا (Q^2) مثبت باشد، مدل اندازه‌گیری کیفیت مناسب دارد، بنابراین برازش مناسب مدل ساختاری را تأیید می‌سازد. طبق جدول ۶؛ متغیر بی‌طرفی عاطفی بیش‌ترین مقدار را برای قدرت پیش‌بینی مدل به خود اختصاص داده است (۰/۳۲۹). همچنین بیش‌ترین مقدار ضریب تعیین به همین متغیر تعلق دارد (۰/۴۸۲). این توضیحات در نمودارهای شماره ۳ و ۴ به نمایش درآورده شده است.

برای بررسی برازش مدل ساختاری در این پژوهش از ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زای (وابسته) مدل و معیار واریانس اعتبار اشتراک^۱ (Q^2) استفاده شده است. ضریب تعیین یا R^2 رایج‌ترین سنجۀ مورد استفاده برای ارزیابی مدل ساختاری است. این ضریب سنجۀ دقت پیش‌بینی مدل است و برابر با توان دوم همبستگی میان مقادیر واقعی و پیش‌بینی شده یک سازه درون‌زای معین است. R^2 فقط برای متغیرهای درون‌زا محاسبه می‌شود و نشان می‌دهد چند درصد واریانس متغیر درون‌زا توسط مدل قابل تبیین است. سه مقدار ۰/۰، ۰/۳۳/۱۹ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شود. علاوه بر ارزیابی بزرگی مقدار R^2 به عنوان معیاری برای دقت پیش‌بینی، محققان باید مقدار Q^2 استون-گیسر را بررسی کنند. مقدار Q^2 قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد و در صورتی که مقدار Q^2 در مورد

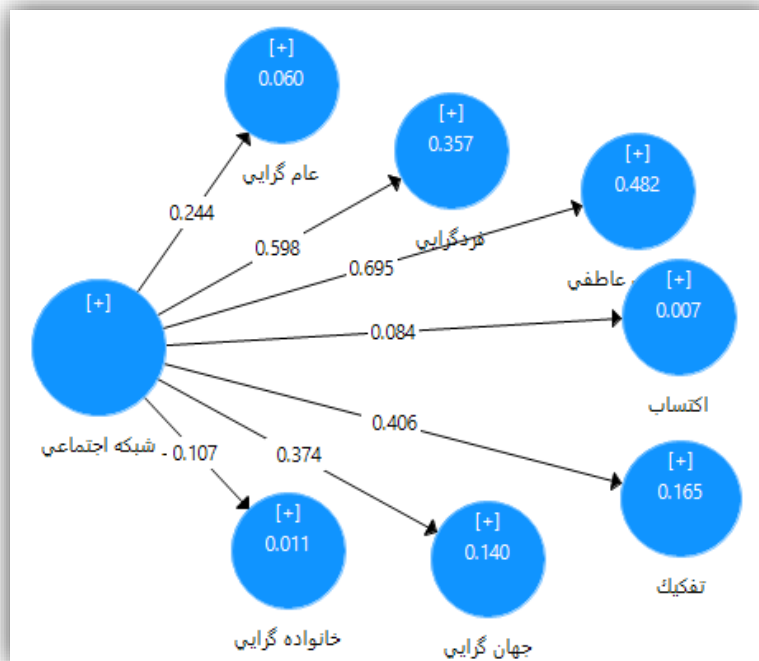
¹ Construct Cross validated communality

جدول ۶. نتایج معیارهای R2 و Q2 برای سازه‌های درون‌زا

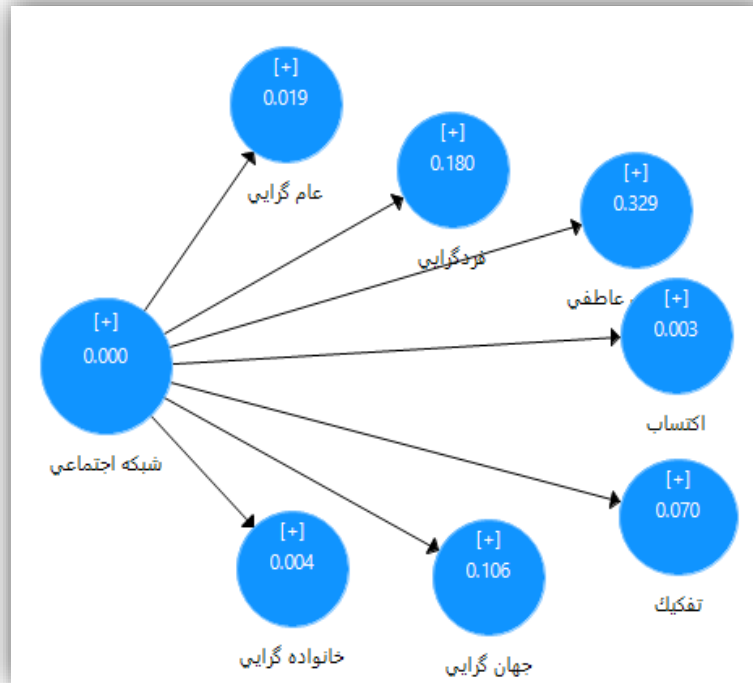
ابعاد متغیر نوسازی اجتماعی	معیار R2	ارزیابی	معیار Q2	قدرت پیش‌بینی
عام‌گرایی	۰/۰۶۰	ضعیف	۰/۰۱۹	ضعیف
فردگرایی	۰/۳۵۷	متوسط	۰/۱۸۰	متوسط
بی‌طرفی عاطفی	۰/۴۸۲	متوسط	۰/۳۲۹	قوی
اكتساب	۰/۰۰۷	ضعیف	۰/۰۰۳	ضعیف
تفكیک	۰/۱۶۵	ضعیف	۰/۰۷۰	ضعیف
خانواده‌گرایی	۰/۰۱۱	ضعیف	۰/۰۰۴	ضعیف
جهان‌گرایی	۰/۱۴۰	ضعیف	۰/۰۱۶	ضعیف

(ضرایب مسیر) را با استفاده از آماره P و T آزمون می‌کند. بر طبق این مدل ضریب مسیر و بار عاملی در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار می‌باشد، اگر مقدار آماره T در بین بازه $(+1/96$ تا $-1/96)$ قرار گیرد و مقدار p بیشتر از ۰/۰۵ باشد، در نتیجه بار عاملی یا ضریب مسیر، معنادار نیست.

به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از الگویابی معادلات ساختاری استفاده شده است. در این آزمون ملاک قضاوت، مقدار معناداری است. نمودارهای ۵ و ۶ مدل‌های پژوهش را در حالت معناداری ضرایب (T -value) و (P -Value) نشان می‌دهند. این مدل در واقع تمامی معادلات ساختاری

نمودار ۳. مقادیر معیار ضریب تعیین برای متغیرهای درون‌زا ($R2$)

نمودار ۴. مقادیر معیار استون- گیسربرای متغیرهای درون‌زا (Q2)

ضریب مسیر بین دو متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی و اکتساب برابر با ۰/۰۸ بوده که با توجه به مقدار تی و سطح معنی‌داری این رابطه معنی‌دار نمی‌باشد ($p=0/56$, $t=0/57$)؛ همچنین این مقدار برای رابطه‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی و جهان‌گرایی؛ شبکه‌های اجتماعی مجازی و خانواده‌گرایی نیز به صورت معنی‌دار نمی‌باشد ($p=0/22$, $t=1/22$ / $p=0/39$, $t=0/85$).

مطابق داده‌های جدول شماره ۷ مقدار ضریب مسیر بین دو متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی- عام‌گرایی برابر با ۰/۲۴ است که در حد متوسط و مثبت می‌باشد. از طرفی با توجه به اینکه مقدار تی برابر با ۳/۵۹ بوده و سطح معنی‌داری کم‌تر از ۰/۰۱ محاسبه شده ($p=0/000$)، می‌توان قضاوت کرد که این رابطه معنی‌دار می‌باشد. پس می‌توان نتیجه گرفت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر روی شکل‌گیری عام‌گرایی در افراد مؤثر بوده است. مقدار

جدول ۷. ضرایب مسیر بین متغیرهای مستقل تحقیق و متغیر وابسته تحقیق (نوسازی اجتماعی)

فرضیه	رابطه متغیرها	مقدار ضریب	مقدار آزمون t	سطح معنی‌داری	نتیجه
فرضیه ۱	شبکه‌های اجتماعی مجازی-عام‌گرایی	۰/۲۴۴	۳/۵۹۸	۰/۰۰۰	تأیید
فرضیه ۲	شبکه‌های اجتماعی مجازی-فردگرایی	۰/۵۹۸	۷/۷۱۱	۰/۰۰۰	تأیید

فرضیه ۳	شبکه‌های اجتماعی مجازی- بی‌طرفی عاطفی	۰/۶۹۵	۸/۴۳۶	۰/۰۰۰	تأیید
فرضیه ۴	شبکه‌های اجتماعی مجازی-اكتساب	۰/۰۸۴	۰/۵۷۵	۰/۵۶۶	عدم تأیید
فرضیه ۵	شبکه‌های اجتماعی مجازی-تفکیک	۰/۴۰۶	۴/۴۷۲	۰/۰۰۰	تأیید
فرضیه ۶	شبکه‌های اجتماعی مجازی- جهان‌گرایی	۰/۳۷۴	۱/۲۲۸	۰/۲۲۰	عدم تأیید
فرضیه ۷	شبکه‌های اجتماعی مجازی- خانواده‌گرایی	-۰/۱۰۷	۰/۸۵۸	۰/۳۹۱	عدم تأیید

۵ بحث و نتیجه‌گیری

هدف مقاله، بررسی شکل‌گیری مؤلفه‌های نوسازی اجتماعی در ارتباط با شبکه‌های اجتماعی مجازی است. روش تحقیق تبیینی بوده و برای جمع‌آوری داده‌ها از تکنیک پرسش‌نامه استفاده شده است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور استان گلستان بود. در این راستا برای بررسی تأثیر متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی، فرضیه‌های زیر مورد بررسی قرار گرفتند:

فرضیه ۱: استفاده از شبکه‌های مجازی بر شکل‌گیری عام‌گرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد. بررسی صورت گرفته نشان می‌دهد که ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر با ۰/۲۴ است که در حد ضعیف و مثبت می‌باشد. از طرفی با توجه به این که مقدار t برابر با ۳/۵۹۳ بوده و سطح معنی‌داری کمتر از ۱ درصد محاسبه شده ($P=0/000$)، می‌توان قضاوت کرد که این فرضیه با اطمینان ۹۹ درصد تأیید می‌شود؛ پس می‌توان نتیجه گرفت میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی توانسته است میزان ترجیح افراد غریبه به جای افراد فامیل در روابط و مناسبات روزمره را افزایش دهد و در این زمینه می‌توان اذعان کرد که عام‌گرایی به عنوان یکی از ویژگی‌های شخصیتی، جهت‌گیری کنش‌های کنش‌گران اجتماعی را در این

حالت نشان می‌دهد. نتایج تحقیق نازک‌تبار و همکار (۱۴۰۱)، خسروی (۱۳۹۸)، خسروی و همکاران (۱۳۹۸)، اسلام‌زاده و همکاران (۱۳۹۶)، زاهدی و همکاران (۱۳۹۲)، دان و همکاران (۲۰۱۲) هم‌راستا با نتایج این فرضیه بوده است. به عبارتی در همه این تحقیقات بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و شکل‌گیری خصلت عام‌گرایی، رابطه مستقیم دیده شده است. عام‌گرایی به معنای میزان ترجیح افراد غریبه به جای افراد فامیل در روابط و مناسبات است. عام‌گرایی شکل وسیع‌تر دگرخواهی^۱ است که هدف انگیزشی آن، بهبود رفاه همه مردم است.

فرضیه ۲: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری فردگرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد. نتایج نشان می‌دهد که ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر با ۰/۵۹۸ است که در حد متوسط رو به بالا و مثبت می‌باشد. از طرفی با توجه به اینکه مقدار t برابر با ۷/۷۱۱ بوده و سطح معنی‌داری کمتر از ۱ درصد محاسبه شده ($P=0/000$)، می‌توان قضاوت کرد که این فرضیه با اطمینان ۹۹ درصد تأیید می‌شود؛ می‌توان نتیجه گرفت میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر میزان فردگرایی پاسخ‌گویان تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر هرچه افراد از رسانه بیش‌تر استفاده کرده‌اند، میزان فردگرایی و دوری از جمع در آن‌ها بیش‌تر دیده شده است و بر عکس با پایین آمدن میزان استفاده از رسانه، میزان

¹ Altruism

دارد. نتایج نشان می‌دهد که ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر با ۰/۸۴ است که در حد بسیار ضعیف و مثبت می‌باشد. از طرفی با توجه به این که مقدار t برابر با ۵/۷۵ بوده و سطح معنی‌داری بیشتر از ۵ درصد محاسبه شده ($P=0/566$)، می‌توان قضاوت کرد که این فرضیه مورد تأیید نمی‌باشد؛ می‌توان نتیجه گرفت میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر میزان اکتساب پاسخ‌گویان تأثیری معنی‌دار ندارد و اینکه افراد به موضوعات اجتماعی برحسب عملکردها و دستاوردهای‌شان نگاه کنند تا برحسب خصلت‌های ذاتی‌شان، مورد قبول نمی‌باشد. نتایج این تحقیق ناهم‌سو با نتایج تحقیقات مدیری (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۵)، آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۴)، جمشیدی‌ها و همکاران (۱۳۹۳)، زاهدی و نازکتبار (۱۳۹۳)، نجفی‌ایوکی (۱۳۹۲)، کوهی و همکار (۱۳۹۱)، پهلوان (۱۳۸۹)، محمدپور و دیگران (۱۳۸۸)، کفاشی (۱۳۸۷)، آزاد ارمکی و ملکی (۱۳۸۵)، منفرد (۱۳۸۳)، زنجانی‌زاده و جوادی (۱۳۸۴)، محمدپور (۱۳۸۰)، نازکتبار و ابراهیمی (۱۴۰۱)، خسروی (۱۳۹۸)، خسروی و همکاران (۱۳۹۸)، اسلام زاده و همکاران (۱۳۹۶)، زاهدی و همکاران (۱۳۹۲)، دان و همکاران (۲۰۱۲) بوده است. در این تحقیقات رابطه مستقیمی بین استفاده از شبکه‌ها و شکل‌گیری فرهنگ اکتساب دیده شده است.

فرضیه ۵: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری تفکیک (نگاه بر اساس جزء) در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد. نتایج نشان می‌دهد که ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر با ۰/۴۰۶ است که در حد متوسط و مثبت می‌باشد. از طرفی با توجه به اینکه مقدار t برابر با ۴/۴۷۲ بوده و سطح معنی‌داری کمتر از ۱ درصد محاسبه شده ($P=0/000$)، می‌توان قضاوت کرد که این فرضیه با اطمینان ۹۹ درصد تأیید می‌شود؛ می‌توان نتیجه گرفت میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر میزان تفکیک پاسخ‌گویان تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر هرچه افراد از رسانه بیشتر استفاده کرده‌اند،

جمع‌گرایی بیشتر و انزواگری کمتر شده است. به عبارتی ما شاهد شکل‌گیری گرایش ذهنی و رفتاری در پاسخ‌گویان هستیم که منجر به خودمختاری در افراد می‌شود، به گونه‌ای که فرد اهداف و خواسته‌های فردی برایش مهم‌تر هستند تا اهداف و خواسته‌های دیگران. نتایج این فرضیه با نتایج تحقیقات مدیری (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۵)، آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۴)، جمشیدی‌ها و همکاران (۱۳۹۳)، زاهدی و نازکتبار (۱۳۹۳)، نجفی‌ایوکی (۱۳۹۲) هم‌سو است.

فرضیه ۳: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری بی‌طرفی عاطفی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد. نتایج نشان می‌دهد که ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر با ۰/۶۹۵ است که در حد قوی و مثبت می‌باشد. از طرفی با توجه به اینکه مقدار t برابر با ۸/۴۳۶ بوده و سطح معنی‌داری کمتر از ۱ درصد محاسبه شده ($P=0/000$)، می‌توان قضاوت کرد که این فرضیه با اطمینان ۹۹ درصد تأیید می‌شود؛ می‌توان نتیجه گرفت میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر میزان بی‌طرفی پاسخ‌گویان تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر هرچه افراد از رسانه بیشتر استفاده کرده‌اند، میزان بی‌طرفی در آن‌ها بیشتر دیده شده است. این امر بدان معنی می‌باشد که فرد یک فرصت یا وضعیت را برحسب کامروایی آتی آن در نظر می‌گیرد تا برحسب کامروایی آنی و بدون توجه به عواقبش. نتایج این فرضیه هم‌راستا با تحقیقات کوهی و جمالی (۱۳۹۱)، پهلوان (۱۳۸۹)، محمدپور و دیگران (۱۳۸۸)، کفاشی (۱۳۸۷)، آزاد ارمکی و ملکی (۱۳۸۵)، منفرد (۱۳۸۳)، زنجانی‌زاده و همکار (۱۳۸۴)، محمدپور (۱۳۸۰)، هیماون و دیگران (۲۰۱۷) بوده است. همچنین هم‌سو با تحقیقات نازکتبار و همکار (۱۴۰۱)، خسروی (۱۳۹۸)، خسروی و همکاران (۱۳۹۸)، اسلام زاده و همکاران (۱۳۹۶)، زاهدی و همکاران (۱۳۹۲)، دان و همکاران (۲۰۱۲) می‌باشد.

فرضیه ۴: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری اکتساب در دانشجویان تأثیر معنی‌دار

اینکه مقدار t برابر با $۰/۸۵۸$ بوده و سطح معنی‌داری بیش‌تر از ۵ درصد محاسبه شده ($P=0/391$)، می‌توان قضاوت کرد که این فرضیه مورد تأیید نمی‌باشد؛ می‌توان نتیجه گرفت میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر میزان خصلت خانواده‌گرایی پاسخ‌گویان تأثیری معنی‌دار ندارد. به عبارتی نگرش فرد در ارتباط با تبعیت و درک ارزش‌های سلسله مراتبی سنتی در خانواده، تعهد به خانواده و ارزش‌های وابسته به آن دستخوش تغییرات قرار نگرفته است. نتایج این فرضیه مغایر با تحقیقات صورت گرفته در این زمینه بوده است: مدیری (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۵)، آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۴)، جمشیدی‌ها و همکاران (۱۳۹۳)، زاهدی و نازک‌تبار (۱۳۹۳)، نجفی‌ایوکی (۱۳۹۲)، کوهی و جمالی (۱۳۹۱)، پهلوان (۱۳۸۹)، محمدپور و دیگران (۱۳۸۸)، کفاشی (۱۳۸۷)، آزاد ارمکی و ملکی (۱۳۸۵)، منفرد (۱۳۸۳)، زنجانی‌زاده و جوادی (۱۳۸۴)، محمدپور (۱۳۸۰)، هیماون و دیگران (۲۰۱۷)، لایی و تورنتون (۲۰۱۵)، والک و همکاران (۲۰۱۰)، بارخوس و تاشیرو (۲۰۱۰)، سیوندرام (۲۰۰۵)، نینا تورن (۲۰۰۴)، هیرشمن و هومین (۲۰۰۲)، آقاجانیان (۲۰۰۱)، مالهورا (۱۹۹۶) و تسوی (۱۹۹۶).

نظریه استفاده و رضامندی ولمن در بررسی متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی از یافته‌های پژوهش حمایت می‌نماید. این نظریه بیان می‌دارند که مخاطبین به نیازهای خود آگاهی دارند و میزان ابهام و یا مناسب دانستن موضوع به زندگی و حیطة شغلی فرد، تعیین کننده میزان تمایل وی به استفاده از وسایل نوین ارتباطی مخصوصاً شبکه‌های اجتماعی مجازی برای رفع نیازهای متنوع خود است. همچنین در فاکتورهای نوسازی اجتماعی (عام‌گرایی، فردگرایی، بی‌طرفی عاطفی، اکتساب، تفکیک) دیدگاه نظری متغیرهای الگویی تالکوت پارسونز از یافته‌های پژوهش حمایت می‌نمایند. متغیرهای الگویی روابط اجتماعی مهمی هستند که در بستر نظام فرهنگی-یعنی متعالی‌ترین و مهم‌ترین سیستم در چارچوب نظری پارسونز-قرار

میزان تفکیک (جزءنگری) در آن‌ها بیش‌تر دیده شده است. این امر بدان معنی می‌باشد که بیان‌گر گستره‌ای از تعهدات در کنش متقابل افراد دیده شده است و افراد در مواجهه با موضوع، به بخشی از آن توجه دارند تا کل آن. نتایج تحقیق با تحقیقات خسروی (۱۳۹۸)، خسروی و همکاران (۱۳۹۸)، اسلام زاده و همکاران (۱۳۹۶)، زاهدی و همکاران (۱۳۹۲)، هیماون و دیگران (۲۰۱۷)، لایی و تورنتون (۲۰۱۵)، والک و همکاران (۲۰۱۰)، بارخوس و تاشیرو (۲۰۱۰)، سیوندرام (۲۰۰۵)، نینا تورن (۲۰۰۴)، هیرشمن و هومین (۲۰۰۲)، آقاجانیان (۲۰۰۱)، مالهورا و تسوی (۱۹۹۶) هم‌سو است.

فرضیه ۶: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری خصلت جهانی‌گرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد. نتایج نشان می‌دهد که ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر با $۰/۳۷۴$ است که در حد بسیار ضعیف و مثبت می‌باشد. از طرفی با توجه به اینکه مقدار t برابر با $۱/۲۲۸$ بوده و سطح معنی‌داری بیش‌تر از ۵ درصد محاسبه شده ($P=0/220$)، می‌توان قضاوت کرد که این فرضیه مورد تأیید نمی‌باشد؛ می‌توان نتیجه گرفت میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر میزان جهان‌گرایی پاسخ‌گویان تأثیری معنی‌دار ندارد؛ بنابراین جهانی شدن، به معنای عام شدن و خاص شدن عام است. به تعبیری در هم فشرده شدن، بی‌اعتباری معنای سنتی مکان و زمان و گسترش روابط اجتماعی و اقتصادی در سراسر جهان، در این حالت بین افراد شکل نگرفته است. نتایج این فرضیه ناهم‌سو با نتایج تحقیقات خسروی (۱۳۹۸)، خسروی و همکاران (۱۳۹۸)، زاهدی و نازک‌تبار (۱۳۹۳)، آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۴)، آزاد ارمکی و ملکی (۱۳۸۵) بوده است.

فرضیه ۷: استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری خصلت خانواده‌گرایی در دانشجویان تأثیر معنی‌دار دارد. نتایج نشان می‌دهد که ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر با $۰/۱۰۷$ است که در حد ضعیف و منفی می‌باشد. از طرفی با توجه به

که پخش، به این معنی است که کنش‌گر روابط همه جانبه را برگزیده و با کنش‌گران دیگر به شیوه‌ای چندگانه به عنوان شخص انسانی کامل رابطه برقرار می‌کند.

نظریه تمایز ساختاری اسملسر نیز از جهان‌گرایی و خانواده‌گرایی در یافته‌های این پژوهش حمایت می‌نماید. اسملسر، در قالب رویکرد ساختی-کارکردی به تبیین تغییرات ساختاری پرداخته است. به نظر او نظریه تغییر اجتماعی باید مشخص نماید که چه چیزی تغییر می‌نماید و عوامل این تغییر کدامند. او بین سه مفهوم فرآیند، تغییر مقطعی و بخشی و ساختاری تمایز قایل است. به نظر وی نوسازی ناظر بر این نکته است که تغییرات فنی، اقتصادی و بوم‌شناختی، رشته‌هایی هستند که از درون کلیت جامعه و فرهنگ سر بر می‌کشند. از دیدگاه وی در یک جامعه که در معرض فرآیند نوسازی است، می‌توانیم شاهد تغییراتی در قلمروهای زیر باشیم: در قلمرو سیاست، در قلمرو تعلیم و تربیت، در قلمرو خانواده، در زمینه تکنولوژی، در زمینه کشاورزی، در زمینه صنعتی و در زمینه بوم‌شناختی (ازکیا، ۱۳۷۷: ۱۹۲).

منابع مالی

این مقاله هیچ منبع حمایت مالی نداشته است.

سهم نویسندگان

سهم نویسندگان در این مقاله برابر است.

تعارض منافع

هیچ تعارض منافی در این مقاله وجود ندارد.

تشکر و قدرانی

از تمامی دانشجویان پیام نور استان گلستان که در این پژوهش مشارکت داوطلبانه داشته‌اند قدرانی می‌نماییم.

داشته است و از خصوصیات دوام و تکرارپذیری برخوردارند (سو، ۱۳۷۸: ۳۴). به نظر پارسونز، متغیرهای الگویی واقعیت‌هایی هستند که جنبه عمومی و جهانی دارند و نشان‌گر تأثیر ویژگی‌های ساختی هر نظام اجتماعی بر رفتار فرد هستند.

از دیدگاه پارسونز، عاطفی بودن، وضعیتی است مربوط به جهت‌گیری غیر عقلانی و عمدتاً در محافل خانوادگی یا دوستانه دیده می‌شود که در آن روابط اجتماعی کم و بیش رنگ احساس و عاطفی دارند؛ درحالی‌که بی‌طرفی عاطفی، مربوط به وضعیتی است که کنش‌گر عواطف و احساساتش را کنار می‌گذارد و کنش‌های متقابلش را بر حسب نتیجه نهایی یا کارایی آن‌ها تنظیم می‌کند. جهت‌گیری به سوی خود، مربوط به وضعیتی است که کنش‌گر، جهت‌گیری‌هایش را بر مبنای منافع شخصی و خصوصی تنظیم می‌کند، درحالی‌که جهت‌گیری به سوی جمع، بازگوی جهت‌گیری‌های کنش‌گر در راستای تأمین منافع جمع است. عام‌گرایی، مربوط به وضعیتی است که کنش‌گر درباره دیگران بر اساس معیارهای عام که قابلیت تعمیم داشته باشند، داوری می‌کند؛ درحالی‌که خاص‌گرایی، متضمن داوری کنش‌گر درباره دیگران بر مبنای معیارها و شرایط ویژه اشخاص به عنوان اساس نوعی است. دستاورد، دلالت بر آن دارد که کنش‌گر درباره یک شی فیزیکی یا اجتماعی بر حسب آن چه آن شی تولید می‌کند یا انجام می‌دهد و یا به آن دست می‌یابد، داوری می‌کند؛ درحالی‌که انتساب یا توجه به ماهیت، معرف وضعیتی است که کنش‌گر خود شی و آن چه هست و بر حسب آن چه به آن نسبت می‌دهد، داوری می‌کند. ویژگی، اشاره به این است که کنش‌گر می‌تواند انتخاب کند که با کنش‌گران دیگر فقط از برخی جنبه‌های ویژه رابطه داشته و یا با تعدادی زیادی افراد که در نقش مشتری، بیمار یا کارمند ظاهر می‌شوند، رابطه داشته باشد؛ درحالی-

منابع

- پهلوان، منوچهر (۱۳۸۹). بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر تغییر ارزش‌ها در بین جوانان بابل. *فصل‌نامه تخصصی جامعه‌شناسی*، ۱(۲): ۲۹-۴۶.
- پاپلی یزدی، محمد حسین و امیرابراهیمی، محمد (۱۳۸۱). *نظریه‌های توسعه روستایی*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- پاپلی یزدی، محمد حسین (۱۳۸۶). *نظریه‌های توسعه روستایی چاپ چهارم*، تهران: سمت.
- جمشیدی‌ها، غلامرضا؛ صادقی‌فسایی، سهیلا و لولآور، منصوره (۱۳۹۱). نگرش جامعه‌شناختی بر تأثیر فرهنگ مدرن از منظر جنسیتی بر تحولات خانواده در تهران. *نشریه زن در فرهنگ و هنر*، ۵(۲): ۱۸۳-۱۹۸.
- جوادی، علی‌محمد و زنجانی‌زاده، هما. (۱۳۸۴) بررسی تأثیر اینترنت بر ارزش‌های خانواده در بین دانش‌آموزان دبیرستانی ناحیه ۳ (در سال ۸۳-۸۲). *مجله جامعه‌شناسی ایران*، ۲۲: ۱۴۶-۱۲۱.
- حبیبی، آرش و جلال نیا، راحله (۱۴۰۱). *حدافل مریعات جزیی*. تهران: انتشارات نارون.
- حقیقتیان، منصور و دارابی، مسعود (۱۳۹۴). بررسی تأثیر نوسازی فرهنگی و مکانیسم تأثیرگذاری آن بر ارزش‌های خانواده (مطالعه موردی: شهرستان نهاوند). *فصل‌نامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان*، ۶(۲۰): ۵۷-۸۹.
- خسروی، مصطفی (۱۳۹۸). تأثیر نوسازی اجتماعی - فرهنگی در فرآیند ازدواج (مطالعه موردی دانشجویان استان گلستان) (رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل).
- خسروی، مصطفی؛ حیدرآبادی، ابوالقاسم و فرزانه، سیف‌الله (۱۳۹۸). تأثیر نوسازی اجتماعی بر میزان باروری و ناباروری (مطالعه موردی دانشجویان استان گلستان). *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*. ۶۲: ۳۷۳-۳۶۴.
- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۷۶). بررسی نظریه نوسازی: مطالعه موردی درباره تقدیرگرایی فرهنگی در ایران. *فرهنگ*، ۱۰(۲ و ۳) (پیاپی ۲۲ و ۲۳): ۱۹۱-۲۰۸.
- ازکیا، مصطفی (۱۳۷۰). *جامعه‌شناسی توسعه*. چاپ ششم. تهران: کیهان.
- ازکیا، مصطفی (۱۳۸۱). *جامعه‌شناسی توسعه*. چاپ چهارم. تهران: نشر کلمه.
- ازکیا، مصطفی و غفاری، غلامرضا (۱۳۷۷). *جامعه‌شناسی توسعه*. تهران: نشر کلمه.
- اسلام‌زاده، بابک؛ اسماعیلی، معصومه و کاظمیان، سمیه (۱۳۹۶). تحلیل کیفی بررسی نقش نوسازی جامعه همراه با رسانه‌های مجازی بر ساختار خانواده. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۸(۳۱): ۱۶۴-۱۳۳.
- احمدی، سیروس (۱۳۹۰). بررسی رابطه شخصیت و فرهنگ کار، *مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد*، ۸(۱): ۱۷-۱.
- افراسیابی، محمد صادق (۱۳۹۲). مطالعات شبکه اجتماعی و سبک زندگی جوانان. تهران: انتشارات سیمای شرق.
- امینی، بهروز (۱۳۹۵). بررسی تأثیر شبکه اجتماعی تلگرام و مکانیسم تأثیرگذاری آن بر ارزش‌های خانواده (مورد مطالعه: شهر تهران) (پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین).
- بشیر، حسن و افراسیابی، محمد صادق (۱۳۹۱). شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان: مطالعه موردی بزرگ‌ترین جامعه مجازی ایرانیان. *تحقیقات فرهنگی*، ۱۷: ۶۱-۳۱.
- برتون، فیلیپ (۱۳۸۲). *آیین اینترنت تهدیدی برای پیوند اجتماعی*. ترجمه علی اصغر سرحدی و جمشیدی. تهران: امیر کبیر.

واقعی تا تجربه جهان وطنی. مجلس و راهبرد، ۱۹(۶۶): ۱۵۵-۱۸۰.

صادقی، علی و عامری، زینب (۱۳۹۵). شبکه‌های اجتماعی مجازی و آسیب‌های اجتماعی مطالعه موردی: امنیت عمومی. پویش در آموزش علوم انسانی، (۱۲) (پیاپی ۵): ۶۵-۵۱.

طالب‌پور، اکبر؛ منصوری، فردین و رستمی، تورج (۱۳۹۶). تأثیر استفاده غیر متعارف و بی‌رویه از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر گرایش جوانان به ناهنجاری‌های اجتماعی (مورد مطالعه کرمانشاه). بررسی مسایل اجتماعی ایران (نامه علوم اجتماعی)، ۸(۲): ۱۰۳-۱۲۶.

طیبی‌جبلی، مجید؛ ازغندی، علیرضا؛ طاهری، ابوالقاسم و شالچی، وحید (۱۳۹۶). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در فرهنگ سیاسی ایران (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه‌های تهران). مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۰(۱): ۷۳-۶۱.

عاملی، رضا و حسنی، حسین (۱۳۹۱). دوفضایی شدن آسیب‌ها و ناهنجاری‌های فضای مجازی: مطالعه تطبیقی سیاست‌گذاری‌های بین‌المللی. تحقیقات فرهنگی، ۱۵(۱)، پیاپی ۱۷: ۳۰-۲.

غیاثوند، احمد (۱۳۹۸). تحلیل پیشرفته مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد Smart PLS، زیر نظر معاونت پژوهشی دانشگاه علامه طباطبایی، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.

فرقانی، محمدمهدی و مهاجری، ربابه (۱۳۹۷). رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و تغییر در سبک زندگی جوانان. مطالعات رسانه‌های نوین، ۴(۱۳): ۲۹۲-۲۵۹.

فرقانی، محمد مهدی و قلی‌زاده، شهریار (۱۳۹۹). تأثیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر سرمایه اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی). مطالعات رسانه‌های نوین، ۷(۲۶): ۳۰۱-۲۷۳.

خدایار، گلثوم و همکاران (۱۳۹۳). میزان و نوع استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد مشهد). پژوهش‌های ارتباطی، ۲۱(۱): ۱۶۷-۱۹۲.

ریتزر، جرج (۱۳۷۴). نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر. ترجمه محسن ثلاثی، نشر علم، تهران: چاپ دوم.

زاهدی، محمدجواد؛ نایی، هوشنگ؛ دانش، پروانه و نازک تبار، حسین (۱۳۹۲). تبیین جامعه‌شناختی تأثیر فرآیند نوسازی در ساختار خانواده (مقایسه نقاط شهری و روستایی در استان مازندران). مطالعات راهبردی زنان، ۱۶(۶۱): ۹۷-۱۴۸.

زاهدی، محمدجواد، و همکاران (۱۳۹۲). نوسازی و فرآیند تحول ارزش‌ها در حوزه خانواده (بررسی نمونه‌ای دگرگونی ارزش‌های خانوادگی در شهر بوکان). مجله جامعه‌شناسی ایران، ۱۴(۱): ۹۷-۶۷.

زاهدی، محمدجواد (۱۳۸۶). توسعه و نابرابری. تهران: مازیار.

زاهدی، محمدجواد (۱۳۸۲). توسعه و تضاد. تهران: نشر مازیار

زینلی، حنانه؛ سلطانی فر، محمد و افسانه مظفری (۱۳۹۷). بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی موبایلی بر توسعه مشارکت اجتماعی. مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۰(۴): ۹۷-۱۰۸.

شایگان، فریبا و رحیمی، محمد (۱۳۹۵). بررسی جامعه‌شناختی رابطه مصرف شبکه‌های اجتماعی مجازی و گرایش به انحرافات اخلاقی (مورد مطالعه جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال شهر تهران). مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۵(۳۴): ۱۶۷-۱۹۳.

شکاری نمین، شیدا و حاجیانی، ابراهیم (۱۳۹۳). بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی (فیس بوک) بر سبک زندگی جوانان. مدیریت فرهنگی، ۸(۲۶): ۷۹-۶۳.

شهبابی، محمود و قدسی، بیات (۱۳۹۱). شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاربران جوان، از تداوم زندگی

با استفاده از رهیافت روش تحقیق ترکیبی. پژوهش زنان، ۷(۴): ۷۱-۹۳.

محسنیان‌راد، مهدی (۱۳۸۰). *ارتباط‌شناسی* (نسخه ششم). تهران: سروش.

مرادی، علی و محمدی‌فر، نجات (۱۳۹۹). نقش شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هراس اجتماعی و تغییر سبک زندگی ناشی از ویروس کرونا (مطالعه موردی شهر کرمانشاه). *مجله انتظامی*، ۱۲(۲): ۱۴۸-۱۲۳.

معمار، ثریا؛ عدلی‌پور، صمد و خاکسار، فائزه (۱۳۹۱). شبکه‌های اجتماعی مجازی و بحران هویت (با تأکید بر بحران هویتی ایران). *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱(۴): ۱۷۶-۱۵۵.

مهدی‌زاده، محمد (۱۳۸۹). *نظریه‌های رسانه: اندیشه‌های رایج و دیدگاه‌های انتقادی*. تهران: هم‌شهری.

نازک‌تبار، حسین و ابراهیمی، هادی (۱۴۰۱). مطالعه تأثیر نوسازی بر هویت اجتماعی شهروندان (مورد مطالعه: شهروندان بالای ۱۸ سال ساکن شهر ساری). *جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، ۵(۱۲): ۱۳۸۷-۱۳۷۶.

نادری و همکاران (۱۴۰۱). بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی درونی شده بر گرایش به مدرنیسم در جوانان خرم‌آباد. *مجله مدیریت فرهنگی*، ۱۶(۵۷): ۱۶۴-۱۴۵.

نجفی‌ایوکی، پیمان (۱۳۹۲). *بررسی تأثیر شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی زبان بر ارزش‌های خانوادگی دانش‌آموزان* (پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد بابل).

وبستر، فرانک (۱۳۸۳). *نظریه‌های جامعه اطلاعاتی* (نسخه دوم). ترجمه اسماعیل قدیمی. تهران: قصیده سرا.

ورزی‌کناری، امین؛ حیدرآبادی، ابوالقاسم و پهلوان، منوچهر (۱۳۹۸). نوسازی فرهنگی و ارزش‌های خانواده در بین دانش‌آموزان دبیرستانی استان

کوزر، لوئیس (۱۳۷۳). *زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی* (چاپ پنجم). ترجمه محسن ثلاثی، تهران: علمی.

کفاشی، مجید (۱۳۸۷). بررسی تأثیر اینترنت بر ارزش‌های خانواده. *پژوهش اجتماعی*، ۲(۳): ۵۵-۷۶.

کوهی، کمال؛ علیزاده اقدم، محمدباقر؛ عباس‌زاده، محمد و جمالی، یاور (۱۳۹۲). جوانان و فیسبوک مقایسه ارزش‌های اخلاقی کاربران و غیرکاربران فیسبوک در محیط واقعی و مجازی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه بوعلی‌سینای همدان). *پژوهش-نامه جامعه‌شناسی جوانان*، ۲(۳): ۷-۷.

کریمی، عزت‌الله و فنایی، ابوطالب (۱۳۷۳). *بررسی نظریه‌پردازی‌های ترویج. ج دوم، معاونت ترویج و مشارکت مردمی*.

گیدنز، آنتونی (۱۳۸۲). چشم‌انداز خانواده. ترجمه محمدرضا جلایی‌پور، *بازتاب اندیشه آذر*، ۴۴: ۲۱-۱۳.

گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷). *پیامدهای مدرنیته*. ترجمه محسن ثلاثی چاپ دوم. تهران: نشر مرکز.

گیدنز، آنتونی (۱۳۸۸). *تجدد و تشخیص چاپ ششم*. ترجمه ناصر موفقیان، تهران: نشر نی.

گل‌گل، بهروز (۱۳۹۲). نقش اینترنت و شبکه‌های مجازی بر هویت سیاسی و اجتماعی جامعه. *ماه‌نامه کودک*، ۱۱۷: ۵۸.

محسنی، منوچهر (۱۳۷۹). *بررسی آگاهی‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی و فرهنگی در تهران*. تهران: زهد.

محبی، علی و کیا، علی‌اصغر (۱۳۹۹). شبکه‌های اجتماعی و تغییرات فرهنگی بین دانشجویان دانشگاه‌های تهران؛ بر پایه ارزش‌های مادی و فرامادی اینگلهارت. *مطالعات فرهنگ - ارتباطات*، ۲۱(۵۱): ۶۳-۹۰.

محمدپور، احمد؛ صادقی، رسول؛ رضایی، مهدی و پرتوی، لطیف (۱۳۸۸). سنت، نوسازی و خانواده، مطالعه تداوم و تغییرات خانواده در اجتماع‌های ایلی

وبلاگ جامعه‌شناسی نوین (۱۳۹۰). دیدگاه نوسازی و توسعه. تاریخ درج ۱۳۹۰/۱۰/۴ تاریخ مراجعه ۱۴۰۲/۵/۲۵ دسترسی در

<http://sociology1.blogfa.com/post/30>

یسری، مهدی (۱۳۹۶). مفاهیم نوسازی، پیشرفت و تکامل در توسعه. تاریخ درج ۱۳۹۶/۵/۲۲ تاریخ مراجعه ۱۴۰۲/۵/۲۵ دسترسی در <https://www.cgie.org.ir/fa/news/17905>
7/

مازندران. مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۱(۳): ۶۵-۷۸.

ودودی، الهه و دلاور، علی (۱۳۹۴). بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی در تغییر ویژگی‌های شخصیتی جوانان. روان‌شناسی تربیتی، ۱۱(۳۵): ۶۲-۴۱.

ویندال، سون؛ سیگنایترز، بنو و اولسون، جین تی (۱۳۸۷). کاربرد نظریه‌های ارتباطات. ترجمه علیرضا دهقان. تهران: جامعه‌شناسان.

- Aghajanian, A. (2001). Family and family change in Iran. Diversity in families: A global perspective. Hennon CB, Brubaker TH, Belmont, editors. 1st ed. Canada: Wadsworth Publishing Company, 45-54.
- Chen, P. T., & Kuo, S. C. (2017). Innovation resistance and strategic implications of enterprise social media websites in Taiwan through knowledge sharing perspective. *Technological Forecasting and Social Change*, 118, 55-69.
- Chosunil, B. O. (2002). Korea number six internet use. Available at: <http://www.chosum.com>
- Chou, A. & Lim, B. (2010). A framework for measuring happiness in online social network. Illinois state university.
- Dunn, T., & Castro, A. (2012). Postmodern society and the individual: The structural characteristics of postmodern society and how they shape who we think we are. *The Social Science Journal*, 49(3), 352-358.
- Hirschman, C., & Minh, N. H. (2002). Tradition and change in Vietnamese family structure in the Red River Delta. *Journal of Marriage and Family*. 64(4), 1063-1079.
- Kartosi, Z (2004). Aspect of gender in social network, social identity, information and markets. Proceeding of faculty of economics and business Administration.
- Lai, Q., & Thornton, A. (2015). The making of family values: Developmental idealism in Gansu, China. *Social Science Research*, 51, 174-188.
- Malhotra, A., & Tsui, A. O. (1996). Marriage Timing in Sri Lanka: The Role of Modern Norms and Ideas. *Journal of Marriage and Family*, 58(2), 476-490.
- Mc Quail, D. (2005). *Mass media communication theory* (5 ed.). London: sage.
- Mika, p. (2007). *Social networks and the semantic web*. Springer Science & Business Media.
- Phulari, S. S., Khamitkar, S. D., Deshmukh, N. K., Bhalchandra, P. U., Lokhande, S. N., & Shinde, A. R. (2010). Understanding Formulation of Social Capital in Online Social Network Sites (SNS). *International Journal of Computer Science Issues (IJCSI)*, 7(1), 92.
- Rideout, V. J., & Foehr, U. G. & Roberts, DF. (2010). *Generation M2: Media in the lives of 8- to 18-year-olds*. The Kaiser Family Foundation.
- Schwarzer, S. (2011). Political socialization as the driving factor for political engagement and political participation. Retried from https://www.exeter.ac.uk/media/universityofexeter/electdem/pdfs/amsterdam-wksp/Steve_Schwarzer_Political_socialization.pdf
- Toren, N. (2003). Tradition and transition: Family change in Israel. *Gender Issues*, 21(2), 60-76.
- Tyler, T. (2012). Social networking and globalization. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4(6), 32-45
- Wellman, B. (1999). *Networks in the global village: life in contemporary communities* (1st ed.). Routledge.

<https://doi.org/10.4324/9780429498718>

Wellman, B. (2001). The persistence and transformation of community:

From neighbourhood groups to social networks. *Report to the law commission of Canada*, 45, 436-455.

Wellman, B., Haase, A. Q., Witte, J., & Hampton, K. (2001). Does the Internet increase, decrease, or

supplement social capital? Social networks, participation, and community commitment. *American behavioral scientist*, 45(3), 436-455.

Wellman, B., Haase, A. Q., Witte, J., & Hampton, K. (2001). Does the Internet increase, decrease, or supplement social capital? Social networks, participation, and community commitment. *American behavioral scientist*, 45(3), 436-455.